

മഹാഭാരതം - 48

മഹാഭാരതം 48

വ്യാസമഹർഷി

സ്തീപർവം അധ്യായം 1 - 27

താളിലക്കം
2020

പേര്: മഹാഭാരതം 48

ഭാഷ: Malayalam

വിഭാഗം: മഹാകാവ്യം

രചന: വ്യാസമഹർഷി

പ്രസാധകർ: താളിളക്കം

ഡിസംബർ 2020

Layout Design: പ്രവീൺ വർമ്മ

Copyleft:

ലാടെക്കിൽ നിർമ്മിച്ചതാണിത്.
ഓൺലൈൻ വായനയ്ക്ക് വേണ്ടി.
ഉബുണ്ടു ഓപ്പറേറ്റിങ്ങ് സിസ്റ്റത്തിലൂടെ.
കടപ്പാട്: വിക്സിപ്പീഡിയ.

11 സ്തീപർവം
അധ്യായം 1

1 [ജ]

ഹതേ ദുര്യോധനേ ചൈവ ഹതേ സൈന്യേ ച സർവശഃ
ധൃതരാഷ്ട്രോ മഹാരാജഃ ശ്രുത്വാ കിം അകരോൻ മനേ
2 തഥൈവ കൗരവോ രാജാ ധർമ്മപുത്രോ മഹാമനാഃ
കൃപപ്രഭൃതയശ് ചൈവ കിം അകർവത തേ ത്രയഃ
3 അശ്വത്ഥാമ്നഃ ശ്രുതം കർമ്മ ശാപശ് ചാന്യോന്യ കാരിതഃ
വൃത്താന്തം ഉത്തരം ബ്രൂഹി യദ് അഭാഷത സഞ്ജയഃ

4 [വ]

ഹതേ പുത്രശതേ ദീനം ചിന്നശാഖം ഇവ ദ്രുമം
പുത്രശോകാഭിസന്തപ്തം ധൃതരാഷ്ട്രം മഹീപതിം
5 ധ്യാനമുകൃതം ആപന്നം ചിന്തയാ സമഭിപ്പൂതം
അഭിഗമ്യ മഹാപ്രാജ്ഞഃ സഞ്ജയോ വാക്യം അബ്രുവീത്
6 കിം ശോചസി മഹാരാജ നാസ്തി ശോകേ സഹായതാ
അക്ഷൗഹിണ്യോ ഹതാശ് ചാഷ്ടൗ ദശ ചൈവ വിശാം പതേ
നിർജനേയം വസുമതീ ശൂന്യാ സമ്പ്രതി കേവലാ
7 നാനാദിഗ്ഭ്യഃ സമാഗമ്യ നാനാദേശ്യാ നരാധിപാഃ
സഹിതാസ് തവ പുത്രേണ സർവേ വൈ നിധനം ഗതാഃ
8 പിതൃണാം പുത്രപൗത്രാണാം ജ്ഞാതീനാം സുഹൃദാം തഥാ
മുരൂണാം ചാനപൂർവ്യേണ പ്രേതകാര്യാണി കാരയ

9 [വ]

തച് ശ്രുത്വാ കരുണം വാക്യം പുത്രപൗത്ര വധാർദിതഃ
പപാത ഭൂവി ദുർധർഷോ വാതാഹത ഇവ ദ്രുമഃ

10 [ധൃ]

ഹതപുത്രോ ഹതാമാത്യോ ഹതസർവസുഹൃജ്ജ് ജനഃ
ദുഃഖം നൂനം ഭവിഷ്യാമി വിചരൻ പൃഥിവീം ഇമാം
11 കിം ന ബന്ധുവിഹീനസ്യ ജീവിതേന മമാദ്യ വൈ
ലൂനപക്ഷസ്യ ഇവ മേ ജരാ ജീർണസ്യ പക്ഷിണഃ
12 ഹൃതരാജ്യോ ഹതസുഹൃദ് ധതചക്ഷുശ് ച വൈ തഥാ
ന ദ്രാജിഷ്യേ മഹാപ്രാജ്ഞ ക്ഷീണരശ്മീർ ഇവാംശ്രമാൻ
13 ന കൃതം സുഹൃദോ വാക്യം ജാമദഗ്ന്യസ്യ ജൽപതഃ
നാരദസ്യ ച ദേവർഷേഃ കൃഷ്ണദ്രൈപായനസ്യ ച

14 സഭാമധ്യേ ഇ കൃഷ്ണേന യച് ശ്രേയോ fഭീഹിതം മമ
 അലം വൈരേണ തേ രാജൻ പുത്രഃ സംഗൃഹ്യതാം ഇതി
 15 തച് ച വാക്യം അകൃത്യാഹം ദൃശം തപ്യാമി ദുർമതിഃ
 ന ഹി ശ്രോതാസ്തി ഭീഷ്മസ്യ ധർമ്മയുക്തം പ്രഭാഷിതം
 16 ദുര്യോധനസ്യ ച തഥാ വൃഷഭസ്യേവ നർദദതഃ
 ദുഃശാസന വധം ശ്രുത്വാ കർണസ്യ ച വിപര്യയം
 ദ്രോണ സുര്യോപരാഗം ച ഹൃദയം മേ വിദീര്യതേ
 17 ന സ്മരാമ്യ് ആത്മനഃ കിം ചിത് പുരാ സഞ്ജയ ദുഷ്കൃതം
 യസ്യേദം ഫലം അദ്വേഹ മയാ മൃശേന ഭജ്യതേ
 18 നൂനം ഹ്യ് അപകൃതം കിം ചിൻ മയാ പൂർവേഷു ജന്മസു
 യേന മാം ദുഃഖഭാഗേഷു ധാതാ കർമസു യുക്തവാൻ
 19 പരിണാമശ് ച വയസഃ സർവബന്ധുക്ഷയശ് ച മേ
 സുഹൃൻ മിത്ര വിനാശശ് ച ദൈവയോഗാദ് ഉപാഗതഃ
 കോ fന്യോ fസ്തി ദുഃഖിതതരോ മയാ ലോകേ പുമാൻ ഇഹ
 20 തൻ മാം അദ്വൈവ പശ്യതു പാണ്ഡവഃ സംശിതവ്രതം
 വിവൃതം ബ്രഹ്മലോകസ്യ ദീർഘം അധ്വാനം ആസ്ഥിതം
 21 [വ]

തസ്യ ലാലപ്യമാനസ്യ ബഹു ശോകം വിചിന്വതഃ
 ശോകാപഹം നരേന്ദ്രസ്യ സഞ്ജയോ വാക്യം അബ്രവീത്
 22 ശോകം രാജൻ വ്യപന്നദ ശ്രുതാസ് തേ വേദ നിശ്ചയാഃ
 ശാസ്താഗമാശ് ച വിവിധാ വൃദ്ധേഭ്യോ നൃപസത്തമ
 സൃഞ്ജയേ പുത്രശോകാർതേ യദ് ഉച്ചർ മുനയഃ പുരാ
 23 തഥാ യൗവനജം ദർപം ആസ്ഥിതേ തേ സുതേ നൃപ
 ന ത്വയാ സുഹൃദാം വാക്യം ബ്രുവതാം അവധാരിതം
 സ്വാർഥശ് ച ന കൃതഃ കശ് ചിൽ ലുണ്ണേന ഫലഗൃദ്ധിനാ
 24 തവ ദുഃശാസനോ മന്ത്രി രാധേയശ് ച ദുരാത്മവാൻ
 ശകനിശ് ചൈവ ദുഷ്ടാത്മാ ചിത്രസേനശ് ച ദുർമതിഃ
 ശല്യശ് ച യേന വൈ സർവം ശല്യ ഭൂതം കൃതം ജഗത്
 25 കരുവൃദ്ധസ്യ ഭീഷ്മസ്യ ഗാന്ധാര്യോ വിദുസ്യ ച
 ന കൃതം വചനം തേന തവ പുത്രേണ ഭാരത
 26 ന ധർമഃ സത്കൃതഃ കശ് ചിൻ നിത്യം യുദ്ധം ഇതി ബ്രുവൻ
 ക്ഷപിതാഃ ക്ഷത്രിയാഃ സർവേ ശത്രുണാം വർധിതം യശഃ
 27 മധ്യസേനാ ഹി ത്വം അപ്യ് ആസീർ ന ക്ഷമം കിം ചിദ് ഉക്തവാൻ

ധൂർ ധരേണ ത്വയാ ഭാരസ് തുലയാ ന സമം ധൃതഃ
 28 ആദാവ് ഏവ മനുഷ്യേണ വർതിതവ്യം യഥാ ക്ഷമം
 യഥാ നാതീതം അർഥം വൈ പശ്ചാത് താപേന യുജ്യതേ
 29 പുത്രഗൃദ്ധ്യാ ത്വയാ രാജൻ പ്രിയം തസ്യ ചികീർഷതാ
 പശ്ചാത് താപം ഇദം പ്രാപ്തം ന ത്വം ശോചിതും അർഹസി
 30 മധു യഃ കേവലം ദൃഷ്ട്വാ പ്രപാതം നാനപശ്യതി
 സ ഭ്രഷ്ടോ മധു ലോഭേന ശോചത്യ് ഏവ യഥാ ഭവാൻ
 31 അർഥാൻ ന ശോചൻ പ്രാപ്നോതി ന ശോചൻ വിനതേ സുഖം
 ന ശോചഞ് ശ്രീയം ആപ്നോതി ന ശോചൻ വിനതേ പരം
 32 സ്വയം ഉത്പാദയിത്യാഗ്നിം വസ്ത്രേണ പരിവേഷ്യയേത്
 ദഹ്യമാനോ മനസ്സാപം ഭജതേ ന സ പണ്ഡിതഃ
 33 ത്വയൈവ സ സുതേനായം വാക്യവായുസമീരിതഃ
 ലോഭാജ്യേന ച സംസിക്തോ ജ്വലിതഃ പാർഥ പാവകഃ
 34 തസ്മിൻ സമീഭേ പതിതാഃ ശലഭാ ഇവ തേ സുതാഃ
 താൻ കേശവാർചിർ നിർദഗ്ധാൻ ന ത്വം ശോചിതും അർഹസി
 35 യച് ചാശ്രൂപാത കലിലം വദനം വഹസേ നൃപ
 അശാസ്ത്രദൃഷ്ടം ഏതദ് ധി ന പ്രശംസന്തി പണ്ഡിതാഃ
 36 വിസ്ഫലിംഗാ ഇവ ഹ്യ ഏതാൻ ദഹന്തി കില മാനവാൻ
 ജഹീഹി മന്യൂം ബുദ്ധ്യാ വൈ ധാരയാത്മാനം ആത്മനാ
 37 ഏവം ആശ്വാസിതസ് തേന സഞ്ജയേന മഹാത്മനാ
 വിദുരോ ഭൂഃ ഏവാഹ ബുദ്ധിപൂർവ്വം പരന്തപ

അധ്യായം 2

1 [വി]

തതോ fമൃതസമൈർ വാക്യൈർ ഹ്ലോദയൻ പുരുഷർഷഭം
വൈചിത്ര വിദ്യം വിദൂരോ യദ് ഉവാച നിബോധ തത്

2 [വിദൂര]

ഉത്തിഷ്ഠ രാജൻ കിം ശേഷേ ധാരയാത്മാനം ആത്മനാ
സ്ഥിരജംഗമ മർത്യാനാം സർവേഷാം ഏഷ നിർണയഃ

3 സർവേ ക്ഷയാന്താ നിചയാഃ പതനാന്താഃ സമുച്ഛയാഃ
സംയോഗാ വിപ്രയോഗാന്താ മരണാന്തം ഹി ജീവിതം

4 യദാ ശൂരം ച ഭീരം ച യമഃ കർഷതി ഭാരത
തത് കിം ന യോസ്യന്തി ഹി തേ ക്ഷത്രിയാഃ ക്ഷത്രിയർഷഭ

5 അയ്യുമാനോ ത്രിയതേ യ്യുമാനസ് ച ജീവതി
കാലം പ്രാപ്യ മഹാരാജ ന കശ് ചിദ് അതിവർതതേ

6 ന ചാപ്യ് ഏതാൻ ഹതാൻ യുദ്ധേ രാജഞ് ശോചിതും അർഹസി
പ്രമാണം യദി ശാസ്ത്യാണി ഗതാസ് തേ പരമാം ഗതിം

7 സർവേ സ്വാധ്യായവന്തോ ഹി സർവേ ച ചരിതവ്രതാഃ
സർവേ ചാഭിമുഖാഃ ക്ഷിണാസ് തത്ര കാ പരിദേവനാ

8 അദർശനാദ് ആപതിതാഃ പുനശ് ചാദർശനം ഗതാഃ
ന തേ തവ ന തേഷാം ത്വം തത്ര കാ പരിദേവനാ

9 ഹതോ fപി ലഭതേ സ്വർഗം ഹത്യാ ച ലഭതേ യശഃ
ഉഭയം നോ ബഹുഗുണം നാസ്തി നിഷ്ഠലതാ രണേ

10 തേഷാം കാമദൂലാൽ ലോകാൻ ഇന്ദ്രഃ സങ്കൽപയിഷ്യതി
ഇന്ദ്രസ്യാതിഥയോ ഹ്യ് ഏതേ ഭവന്തി പുരുഷർഷഭ

11 ന യജ്ഞൈർ ദക്ഷിണാവദ്ഭീർ ന തപോഭീർ ന വിദ്യയാ
സ്വർഗം യാന്തി തഥാ മർത്യാ യഥാ ശൂരാ രണേ ഹതാഃ

12 മാതാ പിതൃസഹസ്രാണി പുത്രദാശശാന്തി ച
സംസാരേഷ് അനുഭൂതാനി കസ്യ തേ കസ്യ വാ വയം

13 ശോകസ്ഥാന സഹസ്രാണി ഭയസ്ഥാന ശതാനി ച
ദിവസേ ദിവസേ മൂഢം ആവിശന്തി ന പണ്ഡിതം

14 ന കാലസ്യ പ്രിയഃ കശ് ചിൻ ന ദ്രേഷ്യഃ കരുസത്തമ
ന മധ്യസ്ഥഃ ക്വ ചിത് കാലഃ സർവം കാലഃ പ്രകർഷതി

15 അനിത്യം ജീവിതം രൂപം യൗവനം ദ്രവ്യസഞ്ചയഃ
ആരോഗ്യം പ്രിയ സംവാസോ ഗൃധ്യേദ് ഏഷ്യ ന പണ്ഡിതഃ

16 ന ജാനപദികം ദുഃഖം ഏകഃ ശോചിതും അർഹസി
 അപ്യ് അഭാവേന യുജ്യേത തച് ചാസ്യ ന നിവർത്തതേ
 17 അശോചൻ പ്രതികർവീത യദി പശ്യേത് പരാക്രമം
 ദൈഷജ്യം ഏതദ് ദുഃഖസ്യ യദ് ഏതൻ നാനചിന്തയേത്
 ചിന്ത്യമാനം ഹി ന വ്യേതി ഭൂയസ് ചാപി വിവർധതേ
 18 അനിഷ്ട സമ്പ്രയോഗാച് ച വിപ്രയോഗാത് പ്രിയസ്യ ച
 മനുഷ്യാ മാനസൈർ ദുഃഖൈർ യുജ്യന്തേ യേ ിൽപബുദ്ധയഃ
 19 നാർഥോ ന ധർമ്മോ ന സുഖം യദ് ഏതദ് അനുശോചസി
 ന ച നാപൈതി കാര്യാർഥാത് ത്രിവർഗാച് ചൈവ ഭൂശ്യതേ
 20 അന്യാം അന്യാം ധനാവസ്ഥാം പ്രാപ്യ വൈശേഷികീം നരാഃ
 അസതുഷ്ടാഃ പ്രമുഹ്യന്തി സന്തോഷം യാന്തി പണ്ഡിതാഃ
 21 പ്രജ്ഞയാ മാനസം ദുഃഖം ഹന്യാച് ഛരാതീരം ഔഷധൈഃ
 ഏതജ് ജ്ഞാനസ്യ സാമർഥ്യം ന ബാലൈഃ സമതാം ഇയാത്
 22 ശയാനം ചാനുശയതി തിഷ്ഠന്തം ചാനതിഷ്ഠതി
 അനുധാവതി ധാവന്തം കർമ്മ പൂർവകൃതം നരം
 23 യസ്യാം യസ്യാം അവസ്ഥായാം യത് കരോതി ശുഭാശുഭം
 തസ്യാം തസ്യാം അവസ്ഥായാം തത് തത് ഫലം ഉപാസ്ഥതേ

അധ്യായം 3

1 [ധ്ര]

സുഭാഷിതൈർ മഹാപ്രാജ്ഞ ശോകോ fയം വിഗതോ മമ
ഭൂയ ഏവ തു വാക്യാനി ശ്രോതും ഇച്ഛാമി തത്ത്വതഃ

2 അനിഷ്ടാനാം ച സംസർഗാദ് ഇഷ്ടാനാം ച വിവർജ്ജനാത്
കഥം ഹി മാനസൈർ ദുഃഖൈഃ പ്രമുച്യന്തേ fത്ര പണ്ഡിതാഃ

3 [വിദൂര]

യതോ യതോ മനോദുഃഖാത് സുഖാദ് വാപി പ്രമുച്യന്തേ
തതസ് തതഃ ശമം ലബ്ധ്വാ സുഗതിം വിന്ദതേ ബധുഃ

4 അശാശ്വതം ഇദം സർവം ചിന്ത്യമാനം നരർഷഭ
കദലീ സംനീഭോ ലോകഃ സാരോ ഹ്യ് അസ്യ ന വിദ്യതേ

5 ഗൃഹാണ്യ് ഏവ ഹി മർത്യാനാം ആഹൂർ ദേഹാനി പണ്ഡിതാഃ
കാലേന വിനിയുജ്യന്തേ സത്ത്വം ഏകം തു ശോഭനം

6 യഥാ ജീർണം അജീർണം വാ വസ്ത്രം ത്യക്ത്വാ തു വൈ നരഃ
അന്യദ് രോചയതേ വസ്ത്രം ഏവം ദേഹാഃ ശരീരിണാം

7 വൈചിത്ര വീര്യവാസം ഹി ദുഃഖം വായദി വാ സുഖം
പ്രാപ്തവന്തീഹ ഭൂതാനി സ്വകൃതേനൈവ കർമണാ

8 കർമണാ പ്രാപ്യതേ സ്വർഗം സുഖം ദുഃഖം ച ഭാരത
തതോ വഹതി തം ഭാരം അവശഃ സ്വവശോ fപി വാ

9 യഥാ ച മൂൻ മയം ഭാണധം ചക്രാത്രൂഃ വിപദ്യതേ
കിം ചിത് പ്രകീര്യമാണം വാ കൃതമാത്രം അഥാപി വാ

10 ഛിന്നം വാപ്യ് അവരോപ്യന്തം അവതീർണം അഥാപി വാ
ആർദ്രം വാപ്യ് അഥ വാ ശുഷ്കം പച്യമാനം അഥാപി വാ

11 അവതാര്യമാണം ആപാകാദ് ഉച്യതം വാപി ഭാരത
അഥ വാ പരിഭുജ്യന്തം ഏവം ദേഹാഃ ശരീരിണാം

12 ഗർഭസേമാ വാ പ്രസൂതോ വാപ്യ് അഥ വാ ദിവസാന്തരഃ
അർധമാസ ഗതോ വാപി മാസമാത്രഗതോ fപി വാ

13 സംവത്സരഗതോ വാപി ദ്വിസംവത്സര ഏവ വാ
യൗവനസേമാ fപി മധ്യസേമാ വൃദ്ധോ വാപി വിപദ്യതേ

14 പ്രാക് കർമഭീസ് തു ഭൂതാനി ഭവന്തി ന ഭവന്തി ച
ഏവം സാംസിദ്ധികേ ലോകേ കിമർഥം അനതപ്യസേ

15 യഥാ ച സലിലേ രാജൻ ക്രീഡാർഥം അനുസഞ്ചരൻ
ഉന്മജ്ജച്ഛ് ച നിമജ്ജച്ഛ് ച കിം ചിത് സത്ത്വം നരാധിപ

16 ഏവം സംസാരഹനാദ് ഉന്മജ്ജന നിമജ്ജനാത്
കർമ്മ ഭോഗേന ബധ്യന്തഃ ക്ലിശ്യന്തേ യേ fൽപബുദ്ധയഃ
17 യേ തു പ്രാജ്ഞാഃ സ്ഥിതാഃ സത്യേ സംസാരാന്ത ഗവേഷിണഃ
സമാഗമജ്ഞാ ഭൂതാനാം തേ യാന്തി പരമാം ഗതിം

അധ്യായം 4

1 [ധ്രു]

കഥം സംസാരഗഹനം വിജേന്തയം വദതാം വര
ഏതദ് ഇച്ഛാമ്യ് അഹം ശ്രോതും തത്ത്വം ആഖ്യാഹി പൃച്ഛതഃ

2 [വിദൂര]

ജന്മപ്രഭൃതി ഭൂതാനാം ക്രിയാഃ സർവാഃ ശൃണു പ്രഭോ
പൂർവം ഏവേഹ കലലേ വസതേ കിം ചിദ് അന്തരം

3 തതഃ സ പഞ്ചമേ fതീതേ മാസേ മാസം പ്രകൽപയേത്
തതഃ സർവാംഗസമ്പൂർണോ ഗർഭോ മാസേ പ്രജായതേ

4 അമേധ്യമധ്യേ വസതി മാംസശോണിതലേപനേ
തതസ് തു വായുവേഗേന ഊർധ്വപാദോ ഹ്യ് അധഃശിരാഃ

5 യോനിദ്വാരം ഉപാഗമ്യ ബഹുൻ ക്ലേശാൻ സമൃച്ഛതി
യോനിസമ്പീഡനാച് ചൈവ പൂർവകർമ്മദിർ അന്വിതഃ

6 തസ്മാൻ മുക്തഃ സ സംസാരാദ് അന്യാൻ പശ്യത്യ് ഉപഭ്രവാൻ
ഗ്രഹാസ് തം ഉപസർപന്തി സാരമേയാ ഇവാമിഷം

7 തതഃ പ്രാപ്നോത്തരേ കാലേ വ്യാധയശ് ചാപി തം തഥാ
ഉപസർപന്തി ജീവന്തം ബധ്യമാനം സ്വകർമ്മഭിഃ

8 ബദ്ധം ഇന്ദ്രിയപാശൈശ് തം സംഗന്ധാദുദിർ ആതുരം
വ്യസനാന്ത്യ് ഉപവർത്തന്തേ വിവിധാനി നരാധിപ

ബധ്യമാനശ് ച തൈർ ഭൂയോ നൈവ തൃപ്തിം ഉഖൈതി സഃ
9 അയം ന ബുധ്യതേ താവദ് യമ ലോകം അഥാഗതം

യമദുരൈർ വികൃഷ്ടാശ് ച മൃത്യും കാലേന ഗച്ഛതി
10 വാഗ് ഘീനസ്യ ച യൻ മാത്രം ഇഷ്ടാനിഷ്ടം കൃതം മുഖേ

ഭൂയ ഏവാത്മനാത്മാനം ബധ്യമാനം ഉപേക്ഷതേ
11 അഹോ വിനികൃതോ ലോകോ ലോഭേന ച വശീകൃതഃ

ലോഭക്രോധമദോന്മത്തോ നാത്മാനം അവബുധ്യതേ
12 കലീനത്വേന രമതേ ദുഷ്കലീനാൻ വികത്സയൻ

ധനദർപേണ ദൃപ്തശ് ച ദരിദ്രാൻ പരികത്സയൻ
13 മൂർഖാൻ ഇതി പരാൻ ആഹ നാത്മാനം സമവേക്ഷതേ

ശിക്ഷാം ക്ഷിപതി ചാന്യേഷാം നാത്മാനം ശാസ്തും ഇച്ഛതി
14 അധ്രുവേ ജീവലോകേ fസ്തിൻ യോ ധർമം അനപാലയൻ

ജന്മപ്രഭൃതി വർത്തേ പ്രാപ്തയാത് പരമാം ഗതിം
15 ഏവം സർവം വിദിത്വാ വൈ യസ് തത്ത്വം അനുവർത്തതേ

സ പ്രമോക്ഷായ ലഭതേ പന്ഥാനം മനുജാധീപ

അധ്യായം 5

1 [ധ്രു]

യദ് ഇദം ധർമ്മഗഹനം ബുദ്ധ്യാ സമനഗമ്യതേ
ഏതദ് വിസ്തരശഃ സർവം ബുദ്ധിമാർഗം പ്രശംസ മേ

2 [വിദൂര]

അത്ര തേ വർതയിഷ്യാമി നമഃ കൃത്യാ സ്വയം ഭൂവേ
യഥാ സംസാരഗഹനം വദന്തി പരമർഷയഃ

3 കശ് ചിൻ മഹതി സംസാരേ വർതമാനോ ദ്വിജഃ കില
വനം ദുർഗം അനുപ്രാപ്നോ മഹത് ക്രവ്യാദസങ്കലം

4 സിംഹവ്യാഘ്രേ ഗജാകാരൈർ അതിഘോരൈർ മഹാശനൈഃ
സമന്താത് സമ്പരീക്ഷിപ്തം മൃത്യോർ അപി ഭയപ്രദം

5 തദ് അസ്യ ദൃഷ്ട്വാ ഹൃദയം ഉദ്യോഗം അഗമത് പരം
അഭ്യുച്ഛയശ് ച രോമ്ണാം വൈ വിക്രിയാശ് ച പരന്തപ്

6 സ തദ് വനം വ്യരസരൻ വിപ്രധാവൻ ഇതസ് തതഃ
വീക്ഷമാണോ ദിശഃ സർവാഃ ശരണം ക്വ ഭവേദ് ഇതി

7 സ തേഷാം ഛിദ്രം അനിച്ചിൻ പ്രദൃതോ ഭയപീഡിതഃ
ന ച നിര്യാതി വൈ ദൂരം ന ച തൈർ വിപ്രയുജ്യതേ

8 അഥാപശ്യദ് വനം ഘോരം സമന്താദ് വാഗ്മരാവൃതം
ബാഹുഭ്യാം സമ്പരീഷ്വക്തം സ്ത്രിയാ പരമഘോരയാ

9 പഞ്ചശീർഷ ധരൈർ നാഗൈഃ ശൈലൈർ ഇവ സമുന്നതൈഃ
നഭഃസ്പൃശൈർ മഹാവൃക്ഷൈഃ പരീക്ഷിപ്തം മഹാവനം

10 വനമധ്യേ ച തത്രാഭൂദ് ഉദപാനഃ സമാവൃതഃ
വല്ലീഭിസ് തൃണശന്നാഭിർ കൂഡാഭിർ അഭിസംവൃതഃ

11 പപാത സ ദ്വിജസ് തത്ര നിഗൂഢേ സലിലാശയേ
വിലഗശ് ചാഭവത് തസ്മിൻ ലതാ സന്താനസങ്കടേ

12 പനസസ്യ യഥാ ജാതം വൃന്ത ബദ്ധം മഹാഫലം
സ തഥാ ലംബതേ തത്ര ഊർധ്വപാദോ ഹ്യ് അധഃശിരഃ

13 അഥ തത്രാപി ചാന്യോ ഽസ്യ ഭൂയോ ജാത ഉപദ്രവഃ
കൂപവീനാഹ വേലായാം അപശ്യത മഹാഗജം

14 ഷഡ് വക്ത്രം കൃഷ്ണ ശബലം ദ്വിഷ്ട്ക പദചാരിണം
ക്രമേണ പരിസർപന്തം വല്ലീ വൃക്ഷസമാവൃതം

15 തസ്യ ചാപി പ്രശാഖാസു വൃക്ഷശാഖാവലംബിനഃ
നാനാരൂപാ മധുകരാ ഘോരരൂപാ ഭയാവഹാഃ

ആസതേ മധു സംഭൃത്യ പൂർവം ഏവ നികേതജാഃ
 16 ഭൂയോ ഭൂയഃ സമീഹന്തേ മധുനി ഭരതർഷഭ
 സ്വാദനീയാനി ഭൂതാനാം ന ധൈർ ബാലോ fപി തൃപ്യതേ
 17 തേഷാം മധുനാം ബഹുധാ ധാരാ പ്രസ്രവതേ സദാ
 താം ലംബമാനഃ സ പുമാൻ ധാരാം പിബതി സർവദാ
 ന ചാസ്യ തൃഷ്ണാ വിരതാ പിബമാനസ്യ സങ്കടേ
 18 അഭീപ്സതി ച താം നിത്യം അതൃപ്തഃ സ പുനഃ പുനഃ
 ന ചാസ്യ ജീവിതേ രാജൻ നിർവേദഃ സമജായത
 19 തത്രൈവ ച മനുഷ്യസ്യ ജീവിതാശാ പ്രതിഷ്ഠിതാ
 കൃഷ്ണാഃ ശ്വേതാശ് ച തം വൃക്ഷം ക്വയന്തി സ്മൃഷകാഃ
 20 വ്യാലൈശ് ച വനദുർഗാന്തേ സ്ത്രിയാ ച പരമോഗ്രയാ
 കൂപാധസ്താച് ച നാഗേന വീനാഹേ കഞ്ജരേണ ച
 21 വൃക്ഷപ്രപാതാച് ച ഭയം മൃഷകേഭ്യശ് ച പഞ്ചമം
 മധു ലോഭാൻ മധുകരൈഃ ഷഷ്ഠം ആഹുർ മഹദ് ഭയം
 22 ഏവം സ വസതേ തത്ര ക്ഷിപ്തഃ സംസാരസാഗരേ
 ന ചൈവ ജീവിതാശായാം നിർവേദം ഉപഗച്ഛതി

അധ്യായം 6

1 [ധ്രു]

അഹോ ഖലു മഹദ് ദുഃഖം കൃച്ഛവാസം വസത്യ് അസൗ
 കഥം തസ്യ രതിസ് തത്ര തുഷ്ടീർ വാ വദതാം വര
 2 സ ദേശഃ ക്വ ന യത്രാസൗ വസതേ ധർമസങ്കടേ
 കഥം വാ സ വിമുച്യേത നരസ് തസ്താൻ മഹാഭയാത്
 3 ഏതൻ മേ സർവം ആചക്ഷ്യ സാധു ചേഷ്ടാമഹേ തഥാ
 കൃപാ മേ മഹതീ ജാതാ തസ്യാഭ്യുദ്ധരണേന ഹി

4 [വിദൂര]

ഉപമാനം ഇദം രാജൻ മോക്ഷവിദ്ഭിർ ഉദാഹൃതം
 സുഗതിം വിന്ദതേ യേന പരലോകേഷു മാനവഃ
 5 യത് തദ് ഉച്യതി കാന്താരം മഹത് സംസാര ഏവ സഃ
 വനം ദുർഗം ഹി യത് ത്വ ഏതത് സംസാരഗഹനം ഹി തത്
 6 യേ ച തേ കഥിതാ വ്യാലാ വ്യാധയസ് തേ പ്രകീർതിതാഃ
 യാ സാ നാരീ ബൃഹത് കായാ അധിതിഷ്ഠതി തത്ര വൈ
 താം ആഹുസ് തു ജരാം പ്രാജ്ഞാ വർണരൂപവിനാശിനീം
 7 യസ് തത്ര കൂപോ നൃപതേ സ തു ദേഹഃ ശരീരിണാം
 യസ് തത്ര വസതേ ിസ്താൻ മഹാഹിഃ കാല ഏവ സഃ
 അന്തകഃ സർവഭൂതാനാം ദേഹിനാം സർവഹാര്യ് അസൗ
 8 കൂപമധ്യേ ച യാ ജാതാ വല്ലീ യത്ര സ മാനവഃ
 പ്രതാനേ ലംബതേ സാ തു ജീവിതാശാ ശരീരിണാം
 9 സ യസ് തു കൂപവീനാഹേ തം വൃക്ഷം പരിസർപതി
 ഷഡ് വക്ത്രഃ കഞ്ജരോ രാജൻ സ തു സംവത്സരഃ സൃതഃ
 മൂഖാനി ഋതവോ മാസാഃ പാദാ ദ്വാദശ കീർതിതാഃ
 10 യേ തു വൃക്ഷം നിക്രന്തി മൂഷകാഃ സതതോത്ഥിതാഃ
 രാത്രിഹാനി തു താന്യ് ആഹുർ ഭൂതാനാം പരിചിന്തകാഃ
 യേ തേ മധുകരാസ് തത്ര കാമാസ് തേ പരികീർതിതാഃ
 11 യാസ് തു താ ബഹുശോ ധാരാഃ സ്രവന്തി മധു നിസ്രവം
 താംസ് തു കാമരസാൻ വിദ്യാദ് യത്ര മജ്ജന്തി മാനവാഃ
 12 ഏവം സംസാരചക്രസ്യ പരിവൃത്തിം സ്മ യേ വിദഃ
 തേ വൈ സംസാരചക്രസ്യ പാശാംശ് ചരിന്തി വൈ ബുധാഃ

അധ്യായം 7

1 [ധ്രു]

അഹോ fഭിഹിതം ആഖ്യാനം ഭവതാ തത്ത്വദർശിനാ

ദ്രുവ ഏവ തു മേ ഹർഷഃ ശ്രോതും വാഗ് അമൃതം തവ

2 [വിദൂര]

ശൃണ ഭൂയഃ പ്രവക്ഷ്യാമി മാർഗസ്യൈത്യസ്യ വിസ്തരം

യച് ശ്രുത്വാ വിപ്രമുച്യന്തേ സംസാരഭ്യോ വിചക്ഷണാഃ

3 യഥാ തു പുരുഷോ രാജൻ ദീർഘം അധ്യാനം ആസ്ഥിതഃ

കൃ ചിത് കൃ ചിച് ശ്രമാത് സ്ഥാതാ കരുതേ വാസം ഏവ വാ

4 ഏവം സംസാരപര്യായേ ഗർഭവാസേഷു ഭാരത

കർവന്തി ദുർബുധാ വാസം മുച്യന്തേ തത്ര പണ്ഡിതാഃ

5 തസ്താദ് അധ്യാനം ഏവൈതം ആഹുഃ ശാസ്ത്വിദോ ജനാഃ

യത് തു സംസാരഗഹനം വനം ആഹുർ മനീഷിണഃ

6 സോ fയം ലോകസമാവർതോ മർത്യാനാം ഭരതർഷഭ

ചരാണാം സ്ഥാവരാണാം ച ഗൃധ്യേത് തത്ര ന പണ്ഡിതഃ

7 ശാരീരാ മാനസാഗ് ചൈവ മർത്യാനാം യേ തു വ്യാധയഃ

പ്രത്യക്ഷാഗ് ച പരോക്ഷാഗ് ച തേ വ്യാലാഃ കഥിതാ ബുധൈഃ

8 ക്ലിശ്യമാനാഗ് ച തൈർ നിത്യം ഹന്യമാനാഗ് ച ഭാരത

സ്വകർമഭിർ മഹാവ്യാലൈർ നോദിജന്ത്യ അൽപബുദ്ധയഃ

9 അഥാപി തൈർ വിമുച്യേത വ്യാധിഭിഃ പുരുഷോ നൃപ

ആവൃണോത്യ ഏവ തം പശ്ചാജ് ജരാ രൂപവിനാശിനി

10 ശബ്ദരൂപരസസ്സർഗൈർ ഗണ്യൈർ ച വിവിധൈർ അപി

മജ്ജമാനം മഹാപങ്കേ നിരാലംബേ സമന്തതഃ

11 സംവത്സരർതവോ മാസാഃ പക്ഷാഹോ രാത്രസന്ധയഃ

ക്രമേണാസ്യ പ്രല്പന്വന്തി രൂപം ആയുസ് തഥൈവ ച

12 ഏതേ കാലസ്യ നിയയോ നൈതാജ് ജാനന്തി ദുർബുധാഃ

അത്രാഭിലിഖിതാന്ത്യ ആഹുഃ സർവഭൂതാനി കർമണാ

13 രഥം ശരീരം ഭൂതാനാം സത്തം ആഹുസ് തു സാരഥിം

ഇന്ദ്രിയാണി ഹയാൻ ആഹുഃ കർമ ബുദ്ധിഗ് ച രശ്മയഃ

14 തേഷാം ഹയാനാം യോ വേഗം ധാവതാം അന്ധാവതി

സ തു സംസാരചക്രേ fസ്തിംഗ് ചക്രവത് പരിവർതതേ

15 യസ് താൻ യമയതേ ബുദ്ധ്യാ സ യന്താ ന നിവർതതേ

യാമ്യം ആഹുർ രഥം ഹ്യ ഏനം മുഹ്യന്തേ യേന ദുർബുധാഃ

16 സ ചൈതത് പ്രാപ്തേ രാജൻ യത് ത്വം പ്രാപ്തോ നരാധിപ
 രാജ്യനാശം സുഹൃൻ നാശം സുത നാശം ച ഭാരത
 17 അനതർഷ്ടലം ഏവൈതദ് ദുഃഖം ഭവതി ഭാരത
 സാധുഃ പരമദുഃഖാനാം ദുഃഖഭൈഷജ്യം ആചരേത്
 18 ന വിക്രമോ ന ചാപ്യ അർഥോ ന മിത്രം ന സുഹൃജ്ജനഃ
 തഥോന്മോചയതേ ദുഃഖാദ് യഥാത്മാ സ്ഥിരസംയമഃ
 19 തസ്മാൻ മൈത്രം സമാസ്മായ ശീലം ആപദ്യ ഭാരത
 ദമസ് ത്യാഗോ ിപ്രമാദഗ് ച തേ ത്രയോ ബ്രഹ്മണോ ഹയാഃ
 20 ശീലരശ്മി സമായുക്തേ സ്ഥിതോ യോ മാനസേ രഥേ
 ത്യക്ത്വാ മൃത്യുഭയം രാജൻ ബ്രഹ്മലോകം സ ഗച്ഛതി

അധ്യായം 8

1 [വി]

വിദൂരസ്യ തു തദ് വാക്യം നിശമ്യ കരുസത്തമഃ
 പുത്രശോകാഭിസന്തപ്തഃ പപാത ഭൂവി മൂർച്ഛിതഃ
 2 തം തഥാ പതിതം ഭൂമൗ നിഃസഞ്ജ്ഞം പ്രേക്ഷ്യ ബാസവഃ
 കൃഷ്ണദ്വൈപായനശ് ചൈവ ക്ഷത്താ ച വിദൂരസ് തഥാ
 3 സഞ്ജയഃ സുഹൃദശ് ചാന്യേ ദ്വാഃസ്ഥാ യേ ചാസ്യ സംമതഃ
 ജലേന സുഖശീതേന താലവൃത്തൈശ് ച ഭാരത
 4 പസ്സശൂശ് ച കരൈർ ഗാത്രം വീജമാനാശ് ച യത്തഃ
 അന്യാസൻ സുചിരം കാലം ധൃതരാഷ്ട്രം തഥാഗതം
 5 അഥ ദീർഘസ്യ കാലസ്യ ലബ്ധസഞ്ജ്ഞോ മഹീപതിഃ
 വിലലാപ ചിരം കാലം പുത്രാധി ഭിർ അഭിപ്സുതഃ
 6 ധീഗ് അസ്തു ഖലു മാനഷ്യം മാനഷ്യേ ച പരിഗ്രഹം
 യതോമൂലാനി ദുഃഖാനി സംഭവന്തി മുഹൂർ മുഹൂഃ
 7 പുത്ര നാശേ ിർഥനാശേ ച ജ്ഞാതിസംബന്ധിനാം അപി
 പ്രാപ്യതേ സുമഹദ് ദുഃഖം വിഷാഗ്നിപ്രതിമം വിഭോ
 8 യേന ദഹ്യന്തി ഗാത്രാണി യേന പ്രജ്ഞാ വിനശ്യതി
 യേനാഭിഭൂതഃ പുരുഷോ മരണം ബഹു മന്യതേ
 9 തദ് ഇദം വ്യസനം പ്രാപ്തം മയാ ഭാഗ്യവിവര്യയാത്
 തച് ചൈവാഹം കരിഷ്യാമി അദ്വൈവ ദ്വിജസത്തമ
 10 ഇത്യ് ഉക്ത്വാ തു മഹാത്മാനം പിതരം ബ്രഹ്മവിത്തമം
 ധൃതരാഷ്ട്രോ ിഭവൻ മൂഢഃ ശോകം ച പരമം ഗതഃ
 അഭൂച് ച തുഷ്ണീം രാജാസൗ ധ്യായമാനോ മഹീപതേ
 11 തസ്യ തദ് വചനം ശ്രുത്വാ കൃഷ്ണദ്വൈപായനഃ പ്രഭുഃ
 പുത്രശോകാഭിസന്തപ്തം പുത്രം വചനം അബ്രവീത്
 12 ധൃതരാഷ്ട്ര മഹാബാഹോ യത് ത്യാം വക്ഷ്യാമി തച് ചതുൺ
 ശ്രുതവാൻ അസി മേധാവി ധർമാർഥകശലസ് തഥാ
 13 ന തേ ിസ്ത്വ് അവിദിതം കിം ചിദ് വേദിതവ്യം പരന്തപ
 അനിത്യതാം ഹി മർത്യാനാം വിജാനാസി ന സംശയഃ
 14 അധ്യവേ ജീവലോകേ ച സ്ഥാനേ വാശാശ്ചതേ സതി
 ജീവീതേ മരണാന്തേ ച കസ്യാച് ഛോചസി ഭാരത
 15 പ്രത്യക്ഷം തവ രാജേന്ദ്ര വൈരസ്യാസ്യ സമുദ്ഭവഃ
 പുത്രം തേ കാരണം കൃത്വാ കാലയോഗേന കാരിതഃ

16 അവശ്യം ഭവീതവ്യേ ച ക്രൗണാം വൈശസേ നൃപ
കസ്താച്ഛോചസി താഞ് ശൂരാൻ ഗതാൻ പരമികാം ഗതിം
17 ജാനതാ ച മഹാബാഹോ വിദുരേണ മഹാത്മനാ
യതിതം സർവയത്തേന ശമം പ്രതി ജനേശ്വര
18 ന ച ദൈവകൃതോ മാർഗഃ ശക്യോ ഭൂതേന കേന ചിത്
ഘടതാപി ചിരം കാലം നിയന്തും ഇതി മേ മതിഃ
19 ദേവതാനാം ഹി യത് കാര്യം മയാ പ്രത്യക്ഷതഃ ശ്രുതം
തത് തേ ിഹം സമ്പ്രവക്ഷ്യാമി കഥം സൈമര്യം ഭവേത് തവ
20 പുരാഹം ത്വരിതോ യാതഃ സഭാം ഐന്ദ്രീം ജിതക്ലമഃ
അപശ്യം തത്ര ച തദാ സമവേതാൻ ദിവൗകസഃ
നാരദപ്രമുഖാംശ് ചാപി സർവാൻ ദേവ ജ്ജഷീംസ് തഥാ
21 തത്ര ചാപി മയാ ദൃഷ്ടാ പൃഥിവീ പൃഥിവീപതേ
കാര്യാർഥം ഉപസമ്പ്രാപ്താ ദേവതാനാം സമീപതഃ
22 ഉപഗമ്യ തദാ ധാത്രി ദേവാൻ ആഹ സമാഗതാൻ
യത് കാര്യം മമ യുഷ്മാദിർ ബ്രഹ്മണഃ സദനേ തദാ
പ്രതിജ്ഞാതം മഹാഭാഗാസ് തച്ഛരീഘ്രം സംവിധീയതാം
23 തസ്യാസ് തദ് വചനം ശ്രുത്വാ വിഷ്ണുർ ലോകനമസ്തുതഃ
ഉവാച പ്രഹസൻ വാക്യം പൃഥിവീം ദേവ സംസദി
24 ധൃതരാഷ്ട്രസ്യ പുത്രാണാം യസ്തു ജ്യേഷ്ഠഃ ശതസ്യ വൈ
ദുര്യോധന ഇതി ഖ്യാതഃ സ തേ കാര്യം കരിഷ്യതി
തം ച പ്രാപ്യ മഹീപാലം കൃതകൃത്യാ ഭവിഷ്യസി
25 തസ്യാർഥേ പൃഥിവീപാലാഃ കരുക്ഷേത്രേ സമാഗതാഃ
അന്യോന്യം ഘാതയിഷ്യന്തി ദൃശൈഃ ശസ്ത്രൈഃ പ്രഹാരിണഃ
26 തതസ് തേ ഭവിതാ ദേവി ഭാരസ്യ യുധി നാശനം
ഗച്ഛ ശീഘ്രം സ്വകം സ്ഥാനം ലോകാൻ ധാരയ ശോഭനേ
27 സ ഏഷ തേ സുതോ രാജാൻ ലോകസംഹാര കാരണാത്
കലേർ അംശഃ സമുത്പന്നോ ഗാന്ധാര്യാ ജാരേ നൃപ
28 അമർഷീ ചപലശ് ചാപി ക്രോധനോ ദുഷ്ടസാധനഃ
ദൈവയോഗാത് സമുത്പന്നാ ഭ്രാതരശ് ചാസ്യ താദൃശാഃ
29 ശകുനിർ മാതൃലശ് ചൈവ കർണശ് ച പരമഃ സഖാ
സമുത്പന്നാ വിനാശാർഥം പൃഥിവ്യാം സഹിതാ നൃപാഃ
ഏതം അർഥം മഹാബാഹോ നാരദോ വേദ തത്ത്വതഃ
30 ആത്മാപരാധാത് പുത്രാസ് തേ വിനഷ്ടാഃ പൃഥിവീപതേ

30 താഞ് ശോചസ്വ രാജേന്ദ്ര ന ഹി ശോകേ fസ്തി കാരണം
 31 ന ഹി തേ പാണ്ഡവഃ സ്വൽപം അപരാധ്യന്തി ഭാരത
 പുത്രാസ് തവ ദുരാത്മാനോയൈർ ഇയം ഘോതിതാ മഹി
 32 നാരദേന ച ഭദ്രം തേ പൂർവം ഏവ ന സംശയഃ
 യുധിഷ്ഠിരസ്യ സമിതൗ രാജസൂയേ നിവേദിതം
 33 പാണ്ഡവഃ കൗരവാൾ ചൈവ സമാസാദ്യ പരസ്പരം
 ന ഭവിഷ്യന്തി കൗന്തേയ യത് തേ കൃത്യം തദ് ആചര
 34 നാരദസ്യ വചഃ ശ്രുത്വാ തദാശോചന്ത പാണ്ഡവഃ
 ഏതത് തേ സർവം ആഖ്യാതം ദേവ ഗുഹ്യം സനാതനം
 35 കഥം തേ ശോകനാശഃ സ്യാത് പ്രാണേഷു ച ദയാ പ്രഭോ
 സ്നേഹൾ ച പാണ്ഡുപുത്രേഷു ജ്ഞാത്വാ ദൈവകൃതം വിധിം
 36 ഏഷ ചാർഥോ മഹാബാഹോ പൂർവം ഏവ മയാ ശ്രുതഃ
 കഥിതോ ധർമരാജസ്യ രാജസൂയേ കൃതുന്തമേ
 37 യതിതം ധർമപുത്രേണ മയാ ഗുഹ്യേ നിവേദിതേ
 അവിഗ്രഹേ കൗരവാണാം ദൈവം തു ബലവത്തരം
 38 അനതിക്രമണീയോ ഹി വിധീ രാജൻ കഥം ചന
 കൃതാന്തസ്യ ഹി ഭൂതേന സ്ഥാവരേണ ത്രസേന ച
 39 ഭവാൻ കർമ്മ പരോ യത്ര ബുദ്ധിശ്രേഷ്ഠൾ ച ഭാരത
 മുഹ്യതേ പ്രാണിനാം ജ്ഞാത്വാ ഗതിം ചാഗതിം ഏവ ച
 40 ത്വാം തു ശോകേന സന്തപ്തം മുഹ്യമാനം മുഹൂർ മുഹൂഃ
 ജ്ഞാത്വാ യുധിഷ്ഠിരോ രാജാ പ്രാണാൻ അപി പരിത്യജേത്
 41 കൃപാലർ നിത്യശോ വീരസ് തിര്യഗ്യാനിഗതേഷ് അപി
 സ കഥ ത്വയി രാജേന്ദ്ര കൃപാം വൈ ന കരിഷ്യതി
 42 മമ ചൈവ നിയോഗേന വിധേൾ ചാപ്യ അനിവർതനാത്
 പാണ്ഡവാനാം ച കാരുണ്യാത് പ്രാണാൻ ധാരയ ഭാരത
 43 ഏവം തേ വർതമാനസ്യ ലോകേ കീർത്തിർ ഭവിഷ്യതി
 ധർമൾ ച സുമഹാസ് താത തപ്തം സ്യാച് ച തപൾ ചിരാത്
 44 പുത്രശോകസമുത്പന്നം ഗുതാശം ജലിതം യഥാ
 പ്രജ്ഞാംഭസോ മഹാരാജ നിർവാപയ സദാ സദാ
 45 ഏതച് ശ്രുത്വാ തു വചനം വ്യാസസ്യാമിത തേഷുഃ
 മുഹൂർതം സമനധ്യായ ധൃതരാഷ്ട്രോ fഭ്യഭാഷത
 46 മഹതാ ശോകജാലേന പ്രണനോ fസ്തി ദ്വിജോത്തമ
 നാത്മാനം അവബുധ്യാമി മുഹ്യമാനോ മുഹൂർ മുഹൂഃ

47 ഇദം തു വചനം ശ്രുത്വാ തവ ദൈവനിയോഗജം
ധാരയിഷ്യാമ്യ് അഹം പ്രാണാൻ യതിഷ്യേ ച ന ശോചിതം
48 ഏതച് ശ്രുത്വാ തു വചനം വ്യാസഃ സത്യവതി സുതഃ
ധൃതരാഷ്ട്രസ്യ രാജേന്ദ്ര തത്രൈവാനന്ദധീയത

അധ്യായം 9

1 [ജ]

ഗതേ ഭഗവതി വ്യാസേ യുതരാഷ്ടോ മഹീപതിഃ
കിം അചേഷ്ടത വിപ്രർഷേ തൻ മേ വ്യാഖ്യാതും അർഹസി

2 [വ]

ഏതച്ഛ്രുത്യാ നരശ്രേഷ്ഠ ചിരം ധ്യാത്വാ ത്വ് അചേതനഃ
സഞ്ജയം യോജയേത്യ് ഉക്ത്വാ വിദൂരം പ്രത്യഭാഷത

3 ക്ഷിപ്രം ആനയ ഗാന്ധാരിം സർവാശ് ച ഭരത സ്ത്രീയഃ
വധും കന്തിം ഉപാദായ യാശ് ചാന്യാസ് തത്ര യോഷിതഃ

4 ഏവം ഉക്ത്വാ സ ധർമാത്മാ വിദൂരം ധർമവിത്തമം
ശോകവിപ്രഹത ജ്ഞാനോ യാനം ഏവാന്വപദ്യത

5 ഗാന്ധാരി ചൈവ ശോകാർതാ ഭർതൂർ വചനചോദിതാ
സഹ കന്ത്യാ യതോ രാജാ സഹ സ്ത്രീഭിർ ഉപാദ്രവത്

6 താഃ സമാസാദ്യ രാജാനം ഭൃശം ശോകസമന്വിതാഃ
ആമന്ത്യാന്യോന്യം ഹുയഃ സു ഭൃശം ഉച്ഛക്രൂസ് തതഃ

7 താഃ സമാശ്വാസയത് ക്ഷത്താ താഭ്യശ് ചാർത്തതഃ സ്വയം
അശ്രുകണ്ഠീഃ സമാരോപ്യ തതോ ിസൗ നിര്യയൗ പുരാത്

8 തതഃ പ്രണാദഃ സഞ്ജജേത സർവേഷു കരഃ വേശ്സസു
ആ ക്കമാരം പുരം സർവം അഭവച്ഛോകകർശിതം

9 അദൃഷ്ടപൂർവാ യാ നാര്യഃ പുരാ ദേവഗണൈർ അപി
പൃഥഗ്ജനേന ദൃശ്യത താസ് തദാ നിഹതേശ്വരഃ

10 പ്രകീര്യ കേശാൻ സൂക്രാൻ ഭ്രഷണാന്യ് അവമുച്യ ച
ഏകവസ്തുധരാ നാര്യഃ പരിപേതുർ അനാഥവത്

11 ശ്വേതപർവത രൂപേഭ്യോ ഗൃഹേഭ്യസ് താസ് ത്വ് അപാക്രമൻ
ഗുഹാഭ്യ ഇവ ശൈലാനാം പൃഷത്യോ ഹതയഥപാഃ

12 താന്യ് ഉദീർണാനി നാരീണാം തദാ വൃന്ദാന്യ് അനേകശഃ
ശോകാർതാന്യ് അദ്രവാൻ രാജൻ കിശോരീണാം ഇവാംഗനേ

13 പ്രഗൃഹ്യ ബാഹുൻ ക്രോശന്ത്യഃ പുത്രാൻ ദ്രാതൃൻ പിതൃൻ അപി
ദർശയന്തിവ താ ഹ സു യുഗാന്തേ ലോകസങ്ക്ഷയം

14 വിലപന്ത്യോ അദന്ത്യശ് ച ധാവമാനാസ് തതസ് തതഃ
ശോകേനാഭ്യാഹത ജ്ഞാനാഃ കർതവ്യം ന പ്രജജ്ഞിരേ

15 വ്രീഡാം ജഗ്മുഃ പുരാ യാഃ സു സഖീനാം അപി യോഷിതഃ
താ ഏകവസ്തു നിർലജ്ജാഃ ശ്വശ്രൂണാം പുരതോ ിഭവൻ

16 പരസ്സരം സുസുകേഷുഷു ശോകേഷ്ഠ് ആശ്വാസയൻ സു യാഃ
 താഃ ശോകവിഹ്വലാ രാജന് ഉപൈക്ഷന്ത പരസ്സരം
 17 താഭിഃ പരിവൃതോ രാജാ ഭദ്രതീഭിഃ സഹസ്രശഃ
 നിര്യയൗ നഗരാദ് ദീനസ് തൂർണം ആ യോധനം പ്രതി
 18 ശിൽപിനോ വണിജോ വൈശ്യാഃ സർവകർമ്മോപജീവിനഃ
 തേ പാർഥിവം പുരസ്കൃത്യ നിര്യയൂർ നഗരാദ് ബഹിഃ
 19 താസാം വിക്രോശമാനാനാം ആർതാനാം കരു സക്ഷ്യയേ
 പ്രാദുരാസീൻ മഹാഞ്ച് ശബ്ദോ വ്യഥയൻ ഭൂവനാന്യ് ഉത
 20 യുഗാന്തകാലേ സമ്പ്രാപ്തേ ഭൂതാനാം ദഹ്യതാം ഇവ
 അഭാവഃ സ്യാദ് അയം പ്രാപ്ത ഇതി ഭൂതാനി മേനിരേ
 21 ഭൃശം ഉദ്ദിഗ്നമനസസ് തേ പൗരാഃ കരു സക്ഷ്യയേ
 പ്രാക്രോശന്ത മഹാരാജ സ്വന്തരക്താസ് തദാ ഭൃശം

അധ്യായം 10

1 [വി]

ക്രോശമാത്രം തതോ ഗത്യാ ദദൃശൂസ് താൻ മഹാരഥാൻ
 ശാരദ്വതം കൃപം ദ്രൗണിം കൃതവർമാണം ഏവ ച
 2 തേ തു ദുഷ്ശൈവ രാജാനം പ്രജ്ഞാ ചക്ഷുഷം ഈശ്വരം
 അശ്രുകണ്ഠാ വിനീഃശ്വസ്യ അദന്തം ഇദം അബ്രുവൻ
 3 പുത്രസ് തവ മഹാരാജ കൃത്യാ കർമ്മ സുദൃഷ്ടം
 ഗതഃ സാനചരോ രാജഞ് ശക്ര ലോകം മഹിപതിഃ
 4 ദുര്യോധന ബലാൻ മുക്താ വയം ഏവ ത്രയോ രഥാഃ
 സർവം അന്യത് പരീക്ഷീണം സൈന്യം തേ ഭരതർഷഭ
 5 ഇത്യ ഏവം ഉക്ത്യാ രാജാനം കൃപഃ ശാരദ്വതസ് തദാ
 ഗാന്ധാരിം പുത്രശോകാർതാമ ഇദം വചനം അബ്രുവീത്
 6 അഭീതാ യുധുമാനാസ് തേ ഘൃന്തഃ ശത്രുഗണാൻ ബഹുൻ
 വീരകർമാണി കർവാണാഃ പുത്രാസ് തേ നിയനം ഗതാഃ
 7 ധ്രുവം സമ്പ്രാപ്യ ലോകാംസ് തേ നിർമലാഞ് ശസ്ത്രനിർജിതാൻ
 ഭാസ്വരം ദേഹം ആസ്ഥായ വിഹരന്ത്യ അഥരാ ഇവ
 8 ന ഹി കശ് ചിദ് ധി ശൂരാണാം യുധുമാനഃ പരാങ്മുഖഃ
 ശന്യേണ നിയനം പ്രാപ്തോ ന ച കശ് ചിത് കൃതാഞ്ജലിഃ
 9 ഏതാം താം ക്ഷത്രിയസ്യാഹഃ പുരാണാം പരമാം ഗതിം
 ശന്യേണ നിയനം സംഖ്യേ താൻ ന ശോചിതും അർഹസി
 10 ന ചാപി ശത്രുവസ് തേഷാം ജ്യധന്തേ രാജ്ഞി പാണ്ഡവാഃ
 ശൃണ യത്കൃതം അസ്സാഭിർ അശ്വത്ഥാമ പുരോഗമൈഃ
 11 അധർമേണ ഹതം ശ്രുത്യാ ഭീമസേനേന തേ സുതം
 സുപ്തം ശിബിരം ആവിശ്യ പാണ്ഡുനാം കദനം കൃതം
 12 പാണ്ഡാലാ നിഹതാഃ സർവേ ധൃഷ്ടദൃഷ്ടപുരോഗമാഃ
 ദ്രുപദസ്യാത്മജാശ് ചൈവ ദ്രുപദേയാശ് ച പാതിതാഃ
 13 തഥാ വിശസനം കൃത്യാ പുത്രശത്രുഗണസ്യ തേ
 പ്രാദ്രവാമ രണേ സ്ഥാതും ന ഹി ശക്യാമഹേ ത്രയഃ
 14 തേ ഹി ശൂരാ മഹേഷ്യാസാഃ ക്ഷിപ്രം ഏഷ്യന്തി പാണ്ഡവാഃ
 അമർഷവശം ആപന്നാ വൈരം പ്രതിജീഹീർഷവഃ
 15 നിഹതാൻ ആത്മജാഞ് ശ്രുത്യാ പ്രമത്താൻ പുരുഷർഷഭാഃ
 നിനീഷന്തഃ പദം ശൂരാഃ ക്ഷിപ്രം ഏവ യശസിനി
 16 പാണ്ഡുനാം കിൽബിഷം കൃത്യാ സംസ്ഥാതും നോത്സഹാമഹേ

അനുജാനീഹി നോ രാജന്തി മാ ച ശോകേ മനഃ കൃഥാഃ
 17 രാജംസ് ത്വം അനുജാനീഹി ധൈര്യം ആതിഷ്ട ചോത്തമം
 നിഷ്യാനതം പശ്യ ചാപി ത്വം ക്ഷത്രധർമ്മം ച കേവലം
 18 ഇത്യ ഏവം ഉക്ത്വാ രാജാനം കൃത്വാ ചാഭിപ്രദക്ഷിണം
 കൃപശ് ച കൃതവർമ്മാ ച ദ്രോണപുത്രശ് ച ഭാരത
 19 അവേക്ഷമാണാ രാജാനം ധൃതരാഷ്ട്രം മനീഷിണം
 ഗംഗാം അനു മഹാത്മാനസ് തുർണം അശ്വാൻ അചോദയൻ
 20 അപക്രമ്യ തു തേ രാജൻ സർവ ഏവ മഹാരഥാഃ
 ആമന്ത്രോന്യോന്യം ഉദ്ദിഗ്നാസ് ത്രിധാ തേ പ്രയയുസ് തതഃ
 21 ജഗാമ ഹാസ്തിനപുരം കൃപഃ ശാരദ്വതസ് തദാ
 സ്വം ഏവ രാഷ്ട്രം ഹാർദിക്യോ ദ്രുണിർ വ്യാസാശ്രമം യയൗ
 22 ഏവം തേ പ്രയയൂർ വീരാ വീക്ഷമാണാഃ പരസ്പരം
 ഭയാർതാഃ പാണ്ഡുപുത്രാണാം ആഗഃ കൃത്വാ മഹാത്മനാം
 23 സമേത്യ വീരാ രാജാനം തദാ ത്വ് അനുദിതേ രവൗ
 വിപ്രജഗൂർ മഹാരാജ യഥേച്ഛകം അരിന്ദമാഃ

അധ്യായം 11

1 [വി]

ഹതേഷു സർവസൈന്യേഷു ധർമ്മരാജോ യുധിഷ്ഠിരഃ
ശുശ്രൂവേ പിതരം വൃദ്ധം നിര്യാതം ഗജസാഹവയാത്
2 സോ ിഭ്യയാത് പുത്രശോകാർതഃ പുത്രശോകപരിപ്ലതം
ശോചമാനോ മഹാരാജ ഭ്രാന്തഭിഃ സഹിതസ് തദാ
3 അന്വീയമാനോ വീരേണ ദാശാർഹേണ മഹാത്മനാ
യ്യുധാനേന ച തഥാ തഥൈവ ച യ്യുത്സുനാ
4 തം അന്വഗാത് സുദുഃഖാർതാ ഭൃഗുപദീ ശോകകർശിതാ
സഹ പാണ്ഡാല യോഷിദ്ഭിർ യാസ് തത്രാസൻ സമാഗതഃ
5 സ ഗംഗാം അനു വൃന്ദാനി സ്ത്രീണാം ഭരതസത്തമ
കരരീണാം ഇവാർതാനാം ക്രോശന്തീനാം ദദർശ ഹ
6 താഭിഃ പരിവൃതോ രാജാ ഭദ്രതീഭിഃ സഹസ്രശഃ
ഊർധ്വബാഹുഭിർ ആർതാഭിർ ബ്രുവതീഭിഃ പ്രിയാപ്രിയേ
7 ക്വ ന ധർമ്മജ്ഞതാ രാജന്തഃ ക്വ ന സാദ്യ നൃശംസതാ
യദാവധീത് പിതൃൻ ഭ്രാന്തൻ ഗുരൂൻ പുത്രാൻ സഖീൻ അപി
8 ഘാതയിത്യാ കഥം ദ്രോണം ഭീഷ്മം ചാപി പിതാമഹം
മനസ് തേ ിഭൂൻ മഹാബാഹോ ഹത്യാ ചാപി ജയദ്രഥം
9 കിം ന രാജ്യേന തേ കാര്യം പിതൃൻ ഭ്രാന്തൻ അപശ്യതഃ
അഭിമന്യും ച ദുർധർഷം ഭൃഗുപദേയാംഗ് ച ഭാരത
10 അതീത്യ താ മഹാബാഹുഃ ക്രോശന്തീഃ കരരീർ ഇവ
വവന്ദേ പിതരം ജ്യേഷ്ഠം ധർമ്മരാജോ യുധിഷ്ഠിരഃ
11 തതോ ിഭിവാദ്യ പിതരം ധർമ്മേണാമിത്രകർശനാഃ
ന്യവേദയന്ത നാമാനി പാണ്ഡവാസ് തേ ിപി സർവശഃ
12 തം ആത്മജാന്ത കരണം പിതാ പുത്രവധാർഭിതഃ
അപ്രിയമാണഃ ശോകാർതഃ പാണ്ഡവം പരിഷ്വസ്യജേ
13 ധർമ്മരാജം പരിഷ്വജ്യ സാന്ത്വയിത്യാ ച ഭാരത
ദുഷ്ടാന്താ ഭീമം അന്വൈച്ഛദ് ദിധക്ഷുർ ഇവ പാവകഃ
14 സ കോപപാവകസ് തസ്യ ശോകവായുസമീരിതഃ
ഭീമസേന മയം ദാവം ദിധക്ഷുർ ഇവ ദൃശ്യതേ
15 തസ്യ സങ്കൽപം ആജ്ഞായ ഭീമം പ്രത്യശൂഭം ഹരിഃ
ഭീമം ആക്ഷിപ്യ പാണ്ണിഭ്യാം പ്രദദൗ ഭീമം ആയസം
16 പ്രാഗ് ഏവ ഇ മഹാബുദ്ധിർ ബുദ്ധ്യാ തസ്യേംഗിരം ഹരിഃ

സംവിധാനം മഹാപ്രാജ്ഞസ് തത്ര ചക്രേ ജനാർദനഃ
 17 തം തു ഗൃഹൈവ പാണിഭ്യാം ഭീമസേനം അയസ്മയം
 ബഭഞ്ജ ബലവാൻ രാജാ മന്യമാനോ വൃകോദരം
 18 നാഗായുത ബലപ്രാണഃ സ രാജാ ഭീമം ആയസം
 ഭക്ത്യാ വിമമിതോരസ്തഃ സുസ്രാവ ഭധിരം മുഖാത്
 19 തതഃ പപാത മേദിന്യാം തഥൈവ ഭധിരോക്ഷിതഃ
 പ്രപുഷ്ടിതാഗ്ര ശിഖരഃ പാരിജാത ഇവ ദ്രുമഃ
 20 പര്യഗൃഹ്ണത തം വിദ്വാൻ സൂതോ ഗാവൽഗണിസ് തദാ
 മൈവം ഇത്യ് അബ്രവീച് ചൈനം ശമയൻ സാന്ത്വയന്ന് ഇവ
 21 സ തു കോപം സമുത്സൃജ്യ ഗതമന്യൂർ മഹാമനഃ
 ഹാഹാ ഭീമേതി ചക്രോശ ഭൂയഃ ശോകസമന്വിതഃ
 22 തം വിദിത്യാ ഗതക്രോധം ഭീമസേനവധാർദിതം
 വാസുദേവോ വരഃ പുംസാം ഇദം വചനം അബ്രവീത്
 23 മാ ശുചോ ധൃതരാഷ്ട്ര ത്വം നൈഷ ഭീമസ് ത്വയാ ഹതഃ
 ആയസീ പ്രതിമാ ഹ്യ് ഏഷാ ത്വയാ രാജൻ നിപാതിതാ
 24 ത്വാം ക്രോധവശം ആപന്നം വിദിത്യാ ഭരതർഷഭ
 മയാപക്രഷ്ടഃ കൗന്തേയോ മൃത്യോർ ദംഷ്ടാന്തരം ഗതഃ
 25 ന ഹി തേ രാജശാർദൂല ബലേ തുല്യോ fസ്തി കശ് ചന
 കഃ സഹേത മഹാബാഹോ ബാഹോർ നിഗ്രഹണം നരഃ
 26 യഥാന്തകം അനുപ്രാപ്യ ജീവൻ കശ് ചിൻ ന മുച്യതേ
 ഏവം ബാഹവന്തരം പ്രാപ്യ തവ ജീവേൻ ന കശ് ചന
 27 തസ്മാത് പുത്രേണ യാ സാ തേ പ്രതിമാ കാരിതായസീ
 ഭീമസ്യ സേയം കൗരവ്യ തവൈവോപഹൃതാ മയാ
 28 പുത്രശോകാഭിസന്താപാദ് ധർമാദ് അപഹൃതം മനഃ
 തവ രാജേന്ദ്ര തേന ത്വം ഭീമസേനം ജീലാംസസി
 29 ന ച തേ തത്ക്ഷമം രാജൻ ഹന്യാസ് ത്വം യദ് വൃകോദരം
 ന ഹി പുത്രാ മഹാരാജ ജീവേയസ് തേ കഥം ചന
 30 തസ്മാദ് യത്കൃതം അസ്മാദിർ മന്യമാനൈഃ ക്ഷമം പ്രതി
 അനുമന്യസ്വ തത് സർവം മാ ച ശോകേ മനഃ കൃഥാഃ

അധ്യായം 12

1 [വ]

തത ഏനം ഉപാതിഷ്ഠന് ശൗചാർഥം പരിചാരകാഃ
 കൃതശൗചം പുനശ് ചൈനം പ്രോവാച മധുസൂദനഃ
 2 രാജന് അധീതാ വേദാസ് തേ ശാസ്താണി വിവിധാനി ച
 ശ്രുതാനി ച പുരാണാനി രാജധർമാശ് ച കേവലാഃ
 3 ഏവം വിദ്വാൻ മഹാപ്രാജ്ഞ നാകാർഷീർ വചനം തദാ
 പാണ്ഡവാൻ അധികാഞ്ജാനബലേ ശൗര്യേ ച കൗരവ
 4 രാജാ ഹി യഃ സ്ഥിരപ്രജ്ഞഃ സ്വയം ദോഷാൻ അവേക്ഷതേ
 ദേശകാലവിഭാഗം ച പരം ശ്രേയഃ സ വിന്ദതി
 5 ഉച്യമാനം ച യഃ ശ്രേയോ ഗൃഹ്ണീതേ നോ ഹിതാഹിതേ
 ആപദം സമനുപ്രാപ്യ സ ശോചത്യ് അനയേ സ്ഥിതഃ
 6 തതോ ിന്ദ്യവൃത്തം ആത്മാനം സമവേക്ഷസ്വ ഭാരത
 രാജംസ് ത്വം ഹ്യ് അവിധേയാത്മാ ദുര്യോധന വശേ സ്ഥിതഃ
 7 ആത്മാപരാധാദ് ആയസ്തസ് തത് കിം ഭീമം ജീലാംസസി
 തസ്താത് സംയച്ഛ കോപം ത്വം സ്വം അനുസ്മൃത്യ ദുഷ്ടതം
 8 യസ് തു താം സ്പർധയാ ക്ഷുദ്രഃ പാഞ്ചാലീം ആനയത് സഭാം
 സ ഹതോ ഭീമസേനേന വൈരം പ്രതിചികീർഷതാ
 9 ആത്മനോ ിതിക്രമം പശ്യ പുത്രസ്യ ച ദുരാത്മനഃ
 യദ് അനാഗസി പാണ്ഡുനാം പരിത്യാഗഃ പരന്തപ
 10 ഏവം ഉക്തഃ സ കൃഷ്ണേന സർവം സത്യം ജനാധിപ
 ഉവാച ദേവകീപുത്രം ധൃതരാഷ്ട്രോ മഹീപതിഃ
 11 ഏവം ഏതൻ മഹാബാഹോ യഥാ വദസി മാധവ
 പുത്രസ്തേഹസ് തു ധർമാത്മൻ ധൈര്യോൻ മാം സമചാലയത്
 12 ദിഷ്ട്യാ തു പുരുഷവ്യാഘ്രോ ബലവാൻ സത്യവിക്രമഃ
 ത്വദ് ഗുപ്തോ നാഗമത് കൃഷ്ണ ഭീമോ ബാഹ്വന്തരം മമ
 13 ഇദാനീം ത്വ് അഹം ഏകാഗ്രോ ഗതമന്യൂർ ഗതജരഃ
 മധ്യമം പാണ്ഡവം വീരം സ്പ്രഷ്ടും ഇച്ഛാമി കേശവ
 14 ഹതേഷു പാർഥിവേന്ദ്രേഷു പുത്രേഷു നിഹതേഷു ച
 പാണ്ഡുപുത്രേഷു മേ ശർമ പ്രീതിശ് ചാപ്യ് അവതിഷ്ഠതേ
 15 തതഃ സ ഭീമം ച ധനഞ്ജയം ച; മാദ്യാശ് ച പുത്രൗ പുരുഷപ്രവീരൗ
 പസ്പർശ ഗാത്രൈഃ പ്രരുദൻ സുഗാത്രാൻ; ആശ്വാസ്യ കല്യാണം ഉവാച ചൈ

നാൻ

അധ്യായം 13

1 [ബ]

ധൃതരാഷ്ട്രാഭ്യുനജ്ഞാതാസ് തതസ് തേ കരുപംഗവാഃ
 അഭ്യയേർ ഭ്രാതരഃ സർവേ ഗാന്ധാരിം സഹ കേശവാഃ
 2 തതോ ജ്ഞാത്വാ ഹതാമിത്രം ധർമ്മരാജം യുധിഷ്ഠിരം
 ഗാന്ധാരി പുത്രശോകാർതാ ശപ്തം ഐച്ഛദ് അനിന്ദിതാ
 3 തസ്യഃ പാപം അഭിപ്രായം വിദിത്വാ പാണ്ഡവാൻ പ്രതി
 ജ്ഞിഃ സത്യവതീ പുത്രഃ പ്രാഗ് ഏവ സമബ്യധൃത
 4 സ ഗംഗായാം ഉപസ്യശ്യ പുണ്യഗന്ധം പയഃ ശുചി
 തം ദേശം ഉപസമ്പേദേ പരമർഷിർ മനോജവഃ
 5 ദിവ്യേന ചക്ഷുഷാ പശ്യൻ മനസാനന്ദതേന ച
 സർവപ്രാണഭൃതാം ഭാവം സ തത്ര സമബ്യധൃത
 6 സ സ്തേഷാം അബ്രവീത് കാലേ കല്യ വാദീ മഹാതപഃ
 ശാപകാലം അവാക്ഷിപ്യ ശമ കാലം ഉദീരയൻ
 7 ന കോപഃ കാണ്ഡവേ കാര്യോ ഗാന്ധാരി ശമം ആപ്തഹി
 രജോ നിഗൃഹ്യതാം ഏതച്ഛൂണ ചേദം വചോ മമ
 8 ഉക്താസ്യ് അഷ്ടാദശാഹാനി പുത്രേണ ജയം ഇച്ഛതാ
 ശിവം ആശാസ്സ മേ മാതർ യുധുമാനസ്യ ശത്രുഭിഃ
 9 സാ തഥാ യാച്യമാനാ ത്വം കാലേ കാലേ ജയൈഷിണാ
 ഉക്തവത്യ് അസി ഗാന്ധാരി യതോ ധർമ്മസ് തതോ ജയഃ
 10 ന ചാപ്യ് അതീതാം ഗാന്ധാരി വാചം തേ വിതഥാം അഹം
 സ്മരാമി ഭാഷമാണായാസ് തഥാ പ്രണിഹിതാ ഹ്യ് അസി
 11 സാ ത്വം ധർമ്മം പരിസ്മൃത്യ വാചാ ചോക്ത്വാ മനസിനി
 കോപം സംയച്ഛ ഗാന്ധാരി മൈവം ഭൂഃ സത്യവാദിനി

12 [ഗ]

ഭഗവൻ നാഭ്യസ്മയാമി നൈതാൻ ഇച്ഛാമി നശ്യതഃ
 പുത്രശോകേന തു ബലാൻ മനോ വിഹല്പതീവ മേ
 13 യഥൈവ കന്ത്യാ കൗന്തേയാ രക്ഷിതവ്യാസ് തഥാ മയാ
 യഥൈവ ധൃതരാഷ്ട്രേണ രക്ഷിതവ്യാസ് തഥാ മയാ
 14 ദുര്യോധനാപരാധേന ശകന്തേഃ സൗബലസ്യ ച
 കർണേ ദുഃശാസനാഭ്യോം ച വൃത്തോ ഽയം കരു സങ്കഷയഃ
 15 നാപരാധ്യതി ബീഭത്സേർ ന ച പാർഥോ വൃകോദരഃ
 നകലഃ സഹദേവോ വാ നൈവ ജാതു യുധിഷ്ഠിരഃ

16 യുധ്യമാനാ ഹി കൗരവ്യാഃ കൃന്തമാനാഃ പരസ്വരം
 നിഹതാഃ സഹിതാശ് ചാന്നൈസ് തത്ര നാസ്ത്വ് അപ്രിയം മമ
 17 യത് തു കർമാകരോദ് ഭീമോ വാസുദേവസ്യ പശ്യതഃ
 ദുര്യോധനം സമാഹൃയ ഗദായുദ്ധേ മഹാമനാഃ
 18 ശിക്ഷയാമ്യ് അധികം ജ്ഞാത്വാ ചരന്തം ബഹുധാ രണേ
 അധോ നാഭ്യോം പ്രഹൃതവാംസ് തൻ മേ കോപം അവർധയത്
 19 കഥം ന ധർമം ധർമജ്ഞൈഃ സമുദ്ധിഷ്ടം മഹാത്മഭിഃ
 ത്യജേയൂർ ആഹവേ ശൂരാഃ പ്രാണഹേതോഃ കഥം ചന

അധ്യായം 14

1 [വി]

തച്ഛ്രുത്വാ വചനം തസ്യ ഭീമസേനോ ഫഥ ഭീതവത്
 ഗാന്ധാരിം പ്രത്യവാചേദം വചഃ സാന്ദനയം തദാ
 2 അധർമോ യദി വാ ധർമസ് ത്രാസാത് തത്ര മയാ കൃതഃ
 ആത്മാനം ത്രാതുകാമേന തൻ മേ ത്വം ക്ഷത്തും അർഹസി
 3 ന ഹി യുദ്ധേന പുത്രസ് തേ ധർമേണ സ മഹാബലഃ
 ശക്യഃ കേന ചിദ് ഉദ്യത്തും അതോ വിഷമം ആചരം
 4 സൈന്യസ്യൈകോ റ്വശിഷ്ടോ ിയം ഗദായുദ്ധേ ച വിദ്യവാൻ
 മാം ഹത്വാ ന ഹരേദ് രാജ്യം ഇതി ചൈതത് കൃതം മയാ
 5 രാജപുത്രീം ച പാണ്ഡാലീം ഏകവസ്ത്വം രജസ്വലാം
 ഭവത്യാ വിദിതം സർവം ഉക്തവാൻ യത് സുതസ് തവ
 6 സുയോധനം അസംഗൃഹ്യ ന ശക്യാ ഭൂഃ സ സാരഗാ
 കേവലാ ഭോജ്ഞം അസ്താദിർ അതശ് ചൈതത് കൃതം മയാ
 7 തച്ഛാപ്യ് അപ്രിയം അസ്താകം പുത്രസ് തേ സമുപാചരത്
 ദ്രുപദ്യാ യത് സഭാമധ്യേ സവ്യം ഊതം അദർശയത്
 8 തത്രൈവ വധ്യഃ സോ റ്വസ്താകം ദുരാചാരോ ിബ തേ സുതഃ
 ധർമരാജാജ്ഞയാ ചൈവ സ്ഥിതാഃ സു സമയേ തദാ
 9 വൈരം ഉദ്ധൃക്ഷിതം രാജ്ഞി പുത്രേണ തവ തൻ മഹത്
 ക്ലേശിതാശ് ച വനേ നിത്യം തത ഏതത് കൃതം മയാ
 10 വൈരസ്യോസ്യ ഗതഃ പാരം ഹത്വാ ദുര്യോധനം രണേ
 രാജ്യം യുധിഷ്ഠിരഃ പ്രാപ്നോ വയം ച ഗതമന്യവഃ

11 [ഗാന്ധാരി]

ന തസ്യൈഷ വധസ് താത യത് പ്രശംസസി മേ സുതം
 കൃതവാംശ് ചാപി തത് സർവം യദ് ഇദം ഭാഷസേ മയി
 12 ഹതാശ്വേ നകലേ യത് തദ് വൃഷസേനേന ഭാരത
 അപിബഃ ശോണിതം സംഖ്യേ ദുഃശാസന ശരീരജം
 13 സദ്ഭിർ വിഗർഹിതം ഘോരം അനാര്യ ജനസേവിതം
 ക്രൂരം കർമാകരോഃ കസ്താത് തദ് അയുക്തം വൃകോദര

14 [ഭീമ]

അന്യസ്യാപി ന പാതവ്യം ങ്ങിരം കിം പുനഃ സ്വകം
 യഥൈവാത്മാ തഥാ ഭ്രാതാ വിശേഷോ നാസ്തി കശ് ചന
 15 ങ്ങിരം ന വ്യതിക്രാമദ് ദന്തൗഷ്ഠം മേ ിബ മാ ശുചഃ

വൈവസ്വതസ് തു തദ് വേദ ഹസ്തു മേ രധിരോക്ഷിതൗ
 16 ഹതാശ്ച നകലം ദൃഷ്ട്യാ വൃഷസേനേന സംയുഗേ
 ഭ്രാന്താനാം സമ്പ്രഹൃഷ്ടാനാം ത്രാസഃ സഞ്ജനീതോ മയാ
 17 കേശപക്ഷപരാമർശേ ഭ്രൂപദ്യാ ദ്യുതകാരിതേ
 ക്രോധാദ് യദ് അബ്രുവം ചാഹം തച് ച മേ ഹൃദി വർത്തതേ
 18 ക്ഷത്രധർമാച് ച്യുതോ രാജ്ഞി ഭവേയം ശാസ്വതീഃ സമാഃ
 പ്രതിജ്ഞാം താം അനിസ്തീര്യ തതസ് തത് കൃതവാൻ അഹം
 19 ന മാം അർഹസി ഗാന്ധാരി ദോഷേണ പരിശങ്കിതും
 അനിഗൃഹ്യ പുരാ പുത്രാൻ അസ്സാസ് അനപകാരിഷു
 20 [ഗ]

വൃദ്ധസ്യാസ്യ ശതം പുത്രാൻ നിഘ്നംസ് ത്വം അപരാജിതഃ
 കസ്താൻ ന ശേഷയഃ കം ചിദ് യേനാൽപം അപരാധിതം
 21 സന്താനം ആവയോസ് താത വൃദ്ധയോർ ഹൃതരാജ്യയോഃ
 അക്ഥം അന്ധദ്വയസ്യാസ്യ യഷ്ടീർ ഏകാ ന വർജിതാ
 22 ശേഷേ ഹ്യ് അവസ്ഥിതേ താത പുത്രാണാം അന്തകേ ത്വയി
 ന മേ ദുഃഖം ഭവേദ് ഏതദ് യദി ത്വം ധർമം ആചരഃ

അധ്യായം 15

1 [വ]

ഏവം ഉക്താ ഇ ഗാന്ധാരി യുധിഷ്ഠിരം അപ്ചുത
 ക്വ സ രാജേതി സക്രോധാ പുത്രപൗത്ര വധാർദിതാ
 2 താം അഭ്യഗച്ഛദ് രാജേന്ദ്രോ വേപമാനഃ കൃതാഞ്ജലിഃ
 യുധിഷ്ഠിര ഇദം ചൈനാം മധുരം വാക്യം അബ്രുവീത്
 3 പുത്ര ഹന്താ നൃശംസോ ിഹം തവ ദേവി യുധിഷ്ഠിരഃ
 ശാപാർഹഃ പൃഥിവി നാശേ ഹേതുഭൂതഃ ശപസ്വ മാം
 4 ന ഹി മേ ജീവിതേനാർഥോ ന രാജ്യേന ധനേന വാ
 താദൃശാൻ സുഹൃദോ ഹത്യാ മൂഢസ്യോസ്യ സുഹൃദ് ഭൂഹഃ
 5 തം ഏവം വാദിനം ഭീതം സംനികർഷ ഗതം തദാ
 നോവാച കിം ചിദ് ഗാന്ധാരി നിഃശ്വാസപരമാ ഭൂശം
 6 തസ്യാവനത ദേഹസ്യ പാദയോർ നിപതിഷ്യതഃ
 യുധിഷ്ഠിരസ്യ നൃപതേർ ധർമ്മജ്ഞാ ധർമ്മദർശിനീ
 അംഗുല്യ് അഗ്രാണി ദദൃശേ ദേവീ പട്ടാന്തരേണ സാ
 7 തതഃ സ ക നകി ഭൂതോ ദർശനീയനഖോ നൃപഃ
 തം ദൃഷ്ട്വാ ചാർജ്ജനോ ിഗച്ഛദ് വാസുദേവസ്യ പൃഷ്ഠതഃ
 8 ഏവം സഞ്ചേഷുമാനാംസ് താൻ ഇതശ് ചേതശ് ച ഭാരത
 ഗാന്ധാരി വിഗതക്രോധാ സാന്ത്വയാം ആസ മാതുവത്
 9 തയാ തേ സമനജ്ഞാതാ മാതരം വീരമാതരം
 അഭ്യഗച്ഛന്ത സഹിതാഃ പൃഥാം പൃഥുല വക്ഷസഃ
 10 ചിരസ്യ ദൃഷ്ട്വാ പുത്രാൻ സാ പുത്രാധിഭിർ അഭിപ്സതാ
 ബാഷ്പം ആഹാരയദ് ദേവീ വസ്ത്രേണാവൃത്യ വൈ മുഖം
 11 തതോ ബാഷ്പം സമുത്സൃജ്യ സഹ പുത്രൈസ് തഥാ പൃഥാ
 അപശ്യദ് ഏതാഞ് ശസ്ത്രൗഘൈർ ബഹുധാ പരിവിക്ഷതാൻ
 12 സാ താൻ ഏകൈകശഃ പുത്രാൻ സംസ്പൃശന്തി പുനഃ പുനഃ
 അന്വശോചന്ത ദുഃഖാർതാ ഭൂപദീം ച ഹതാത്മജാം
 അദതിം അഥ പാഞ്ചാലീം ദദർശ പതിതാം ഭൂവി

13 [ഭ]

ആര്യേ പൗത്രാഃ ക്വ തേ സർവേ സൗഭദ്ര സഹിതാ ഗതാഃ
 ന ത്യാം തേ ിദ്യാഭിഗച്ഛന്തി ചിരദൃഷ്ട്വാം തപസ്വിനീം
 കിം ന രാജ്യേന വൈ കാര്യം വിഹീനായാഃ സുതേർ മമ

14 [വ]

താം സമാശ്വാസയാം ആസ പൂഥാ പൂഥുല ലോചനാ
 ഉത്ഥാപ്യ യാജ്ഞസേനീം തു അദതീം ശോകകർശിതാം
 15 തയൈവ സഹിതാ ചാപി പുത്രൈർ അനുഗതാ പൂഥാ
 അഭ്യഗച്ഛത ഗാന്ധാരിം ആർതാം ആർതതരാ സ്വയം
 16 താം ഉവാചാഥ ഗാന്ധാരി സഹ വധ്യാ യശസിനീം
 മൈവം പുത്രീതി ശോകാർതാ പശ്യ മാം അപി ദുഃഖിതാം
 17 മന്യേ ലോകവിനാശോ ിയം കാലപര്യായ ചോദിതഃ
 അവശ്യ ഭാവി സന്യാപ്തഃ സ്വഭാവാൽ ലോമഹർഷണഃ
 18 ഇദം തത് സമനുപ്രാപ്തം വിദുരസ്യ വചോ മഹത്
 അസിദ്ധാനനയേ കൃഷ്ണേ യദ് ഉവാച മഹാമതിഃ
 19 തസ്മിൻ അപരിഹാര്യേ ിർഥേ വ്യതീതേ ച വിശേഷതഃ
 മാ ശുചോ ന ഹി ശോച്യാസ് തേ സംഗ്രാമേ നീധനം ഗതഃ
 20 യഥൈവ ത്വം തഥൈവാഹം കോ വാ മാശ്വാസയിഷ്യതി
 മൈവ ഹ്യ അപരാധേന കലം അഗ്ര്യം വിനാശിതം

അധ്യായം 16

1 [വി]

ഏവം ഉക്തവാ തു ഗാന്ധാരി കരൂണാം ആവികർതനം
അപശ്യത് തത്ര തിഷ്ണതീ സർവം ദിവ്യേന ചക്ഷുഷാ
2 പതിവ്രതാ മഹാഭാഗാ സമാനവ്രതചാരിണീ
ഉഗ്രേണ തപസാ യുക്താ സതതം സത്യവാദിനീ
3 വരദാനേന കൃഷ്ണസ്യ മഹർഷേഃ പുണ്യകർമ്മണഃ
ദിവ്യജ്ഞാനബലോപേതാ വിവിധം പര്യദേവയത്
4 ദദർശ സാ ബുദ്ധിമതീ ദൂരാദ് അപി യഥാന്തികേ
രണാജിരം നൃവീരാണാം അദ്ഭുതം ലോമഹർഷണം
5 അസ്ഥി കേശപരിസ്തീർണം ശോണിതൗലപരിപ്ലുതം
ശരീരൈർ ബഹുസാഹസ്രൈർ വിനികീർണം സമന്തതഃ
6 ഗജാശ്വരഥയോധാനാം ആവൃതം ത്വധിരാവിളൈഃ
ശരീരൈർ ബഹുസാഹസ്രൈർ വിനികീർണം സമന്തതഃ
7 ഗജാശ്വനരവീരാണാം നിഃസന്തേയർ അഭിസംവൃതം
സൃഗാലബന്ധ കാകോല കങ്കകാകനീഷേവിതം
8 രക്ഷസാം പുരുഷാദാനാം മോദനം കരരാകലം
അശിവാഭിഃ ശിവാഭിശ് ച നാദിതം ഗൃധ്രസേവിതം
9 തതോ വ്യാസാഭ്യനുജ്ഞാതോ ധൃതരാഷ്ട്രോ മഹീപതിഃ
പാണ്ഡുപുത്രാശ് ച തേ സർവേ യുധിഷ്ഠിരപുരോഗമാഃ
10 വാസുദേവം പുരസ്കൃത്യ ഹതബന്ധും ച പാർഥിവം
കരു സ്തീയഃ സമാസാദ്യ ജഗ്മുർ ആയോധനം പ്രതി
11 സമാസാദ്യ കരുക്ഷേത്രം താഃ സ്തീയോ നിഹതേശ്വരാഃ
അപശ്യന്ത ഹതാംസ് തത്ര പുത്രാൻ ഭ്രാതൃൻ പിതൃൻ പതീൻ
12 ക്രവ്യാദൈദർ ഭക്ഷ്യമാണാൻ വൈ ഗോമായുബന്ധ വായസൈഃ
ഭൃഗൈഃ പിശാചൈ രക്ഷോഭിർ വിവിധൈശ് ച നിശാചരൈഃ
13 തദ്രാക്രീഡ നിഭം ദൃഷ്ട്വാ തദാ വിശസനം സ്തീയഃ
മഹാർഹേഭ്യോ ിഥ യാനേഭ്യോ വിക്രോശന്ത്യോ നിപേതിരേ
14 അദൃഷ്ട്വപൂർവം പശ്യന്ത്യോ ദുഃഖാർതാ ഭരത സ്തീയഃ
ശരീരേഷ് അസ്തലന് അന്യാ നൃപതംശ് ചാപരാ ഭൂവി
15 ശ്രാന്താനാം ചാപ്യ് അനാഥാനാം നാസീത് കാ ചന ചേതനാ
പാഞ്ചാല കര യോഷാണാം കൃപണം തദ് അഭൂൻ മഹത്
16 ദുഃഖോപഹത ചിത്താഭിഃ സമന്താദ് അന്വനാദിതം

ദൃഷ്ടായോധനം അത്യഗ്രം ധർമ്മജ്ഞാ സുബലാത്മജാ
 17 തതഃ സാ പുണ്യരീകാക്ഷം ആമന്ത്ര്യ പുരുഷോത്തമം
 കുരൂണാം വൈശസം ദൃഷ്ട്യാ ദുഃഖാദ് വചനം അബ്രുവിത്
 18 പശ്യേതാഃ പുണ്യരീകാക്ഷ സ്തേഷാ മേ നിഹതേശ്വരാഃ
 പ്രകീർണകേശാഃ ക്രോശന്തിഃ കുരൂർ ഇവ മാധവ
 19 അമൃസ് ത് അഭിസമാഗമ്യ സ്കന്ത്യോ ഭരതർഷഭാൻ
 പൃഥഗ് ഏവാഭ്യധാവന്ത പുത്രാൻ ഭ്രാന്തൻ പിതൃൻ പതീൻ
 20 വീരസുഭിർ മഹാബാഹോ ഹതപുത്രാഭിർ ആവൃതം
 ക്വ ചിച്ഛ്വ വീര പന്തീഭിർ ഹതവീരാഭിർ ആകലം
 21 ശോഭിതം പുരുഷവ്യാഘ്രൈർ ഭീഷ്മ കർണാഭിമന്യുഭിഃ
 ദ്രോണ ദ്രുപദ ശല്യൈശ് ച ജലദ്ഭിർ ഇവ പാവകൈഃ
 22 കാഞ്ചനൈഃ കവചൈർ നിഷ്കൈർ മണിഭിശ് ച മഹാത്മനാം
 അംഗദൈർ ഹസ്തകേയുഭൈഃ സ്രഗ്ഭിശ് ച സമലങ്കൃതം
 23 വീരബാഹുവിസൃഷ്ടാഭിഃ ശക്തിഭിഃ പരിഘ്നൈർ അപി
 ഖഡ്ഗൈശ് ച വിമലൈസ് തീക്ഷ്ണൈഃ സ ശരൈശ് ച ശരാസനൈഃ
 24 ക്രവ്യാദസംഘൈർ മുദിതൈസ് തീഷ്ണദ്ഭിഃ സഹിതൈഃ ക്വ ചിത്
 ക്വ ചിദ് ആക്രിഡമാനൈശ് ച ശയാനൈർ അപഭൈഃ ക്വ ചിത്
 25 ഏതദ് ഏവംവിധം വീര സമ്പശ്യായോധനം വിഭോ
 പശ്യമാനാ ച ദഹ്യാമി ശോകേനാഹം ജനാർദന
 26 പാണ്ഡാലാനാം കുരൂണാം ച വിനാശം മധുസൂദന
 പണ്ഡാനാം ഇവ ഭൂതാനാം നാഹം വധം അചിന്തയം
 27 താൻ സുപർണാശ് ച ഗൃധ്രാശ് ച നിഷ്കർഷന്ത്യ് അസൃഗ് ഉക്ഷിതാൻ
 നിഗൃഹ്യ കവചേഷ്ടുഗ്വാ ഭക്ഷയന്തി സഹസ്രശഃ
 28 ജയദ്രഥസ്യ കർണസ്യ തഥൈവ ദ്രോണ ഭീഷ്മയോഃ
 അഭിമന്യോർ വിനാശം ച കശ് ചിന്തയിതും അർഹതി
 29 അവധ്യകർഷ്ണാൻ നിഹതാൻ ദൃഷ്ട്യാഹം മധുസൂദന
 ഗൃധ്രകർഷ്ണഡ ശ്യേനശ്വസൃഗാലാദനീ കൃതാൻ
 30 അമർഷവശം ആപന്നാൻ ദുര്യോധന വശേ സമിതാൻ
 പശ്യേമാൻ പുരുഷവ്യാഘ്രാൻ സംശാന്താൻ പാവകാൻ ഇവ
 31 ശയനാനൃചിതാഃ സർവേ മൃദുനി വിമലാനി ച
 വിപന്നാസ് തേ ദൃഗ് വസുധാം വിവൃതാം അധിശേരതേ
 32 ബന്ധിഭിഃ സതതം കാലേ സ്തുവദ്ഭിർ അഭിനന്ദിതാഃ
 ശിവാനാം അശിവാ ഘോരാഃ ശൃണ്വന്തി വിവിധാ ഗിരഃ

33 യേ പുരാ ശേരതേ വീരാഃ ശയനേഷു യശസിനഃ
 ചന്ദനാഗുരുദിഗ്ധാംഗാസ് തേ ദ്വിദ്യ പാസുഷു ശേരതേ
 34 തേഷാം ആഭരണാന്യ് ഏതേ ഗൃഗ്രഗോമായുവായനഃ
 ആക്ഷിപന്ത്യ് അശിവാ ഘോരാ വിനദന്തഃ പുനഃ പുനഃ
 35 ചാപാനി വിശിഖാൻ പീതാൻ നിസ്സീംശാൻ വിമലാ ഗദാ
 യുദ്ധാഭിമാനികഃ പ്രീതാ ജീവന്ത ഇവ ബിഭ്രതി
 36 സുരൂപ വർണാ ബഹവഃ ക്രവ്യാദൈർ അവഘട്ടിതാഃ
 ഋഷഭപ്രതിരൂപാക്ഷാഃ ശേരതേ ഹരിതസ്രജഃ
 37 അപരേ പുനർ ആലിംഗ്യ ഗദാഃ പരീഘബാഹവഃ
 ശേരതേ ദ്ഭിമുഖാഃ ശൂരാ ദധിതാ ഇവ യോഷിതഃ
 38 ബിഭ്രതഃ കവചാന്ത്യ് അന്യേ വിമലാന്ത്യ് ആയുധാനി ച
 ന ധർഷയന്തി ക്രവ്യാദാ ജീവന്തിതി ജനാർദന
 39 ക്രവ്യാദൈഃ കൃഷ്യമാണാനാം അപരേഷാം മഹാത്മനാം
 ശാതകൗഢ്യഃ സ്രജശ് ചിത്രാ വിപ്രകീർണാഃ സമന്തതഃ
 40 ഏതേ ഗോമായവോ ഭീമാ നിഹതാനാം യശസിനാം
 കണ്ഠാന്തര ഗതാൻ ഹാരാൻ ആക്ഷിപന്തി സഹസ്രശഃ
 41 സർവേഷ് അപരരാത്രേഷു യാൻ അനന്ദന്ത ബന്ദിനഃ
 സ്തുതിഭിശ് ച പരാർധ്യാദീർ ഉപചാരൈശ് ച ശിക്ഷിതാഃ
 42 താൻ ഇമാഃ പരിഭേവന്തി ദുഃഖാർതാഃ പരമാംഗനാഃ
 കൃപണം വൃഷ്ണീശാർദൂല ദുഃഖശോകാർദിതാ ഭൃശം
 43 രക്ഷോത്പലവനാനീവ വിഭാന്തി രുചിരാണി വൈ
 മുഖാനി പരമസ്ത്രീണാം പരിശുഷ്ണാണി കേശവ
 44 അദിതോപരതാ ഹ്യ് ഏതാ ധ്യായന്ത്യഃ സമ്പരിപ്ലതാഃ
 കരു സ്ത്രീയോ ദ്ഭിഗച്ഛന്തി തേന തേനൈവ ദുഃഖിതാഃ
 45 ഏതാന്ത്യ് ആദിത്യവർണാനി തപനീയനിഭാനി ച
 രോഷരോദന താമ്രാണി വക്ത്രാണി കരു യോഷിതാം
 46 ആ സാമ പരിപൂർണാർഥം നിശമ്യ പരിഭേവിതം
 ഇതരേതര സുക്രന്ദാൻ ന വിജാനന്തി യോഷിതഃ
 47 ഏതാ ദീർഘം ഇവോച്ഛസ്യ വിക്രശ്യ ച വിലപ്യ ച
 വിസ്മന്ദമാനാ ദുഃഖേന വീരാ ജഹതി ജീവിതം
 48 ബഹുവ്യാ ദൃഷ്ട്യാ ശരീരാണി ക്രോശന്തി വിലപന്തി ച
 പാണിഭിശ് ചാപരാ ഘൃന്തി ശിരാംസി മൃദു പാണയഃ
 49 ശിരോഭിഃ പതിതൈർ ഹസ്തൈഃ സർവാംഗൈർ യൂഥശഃ കൃതൈഃ

ഇതരേതര സമ്പ്രദൈതർ ആകീർണാ ഭാതി മേദിനി
 50 വിശിരസ്കാൻ അഥോ കായാൻ ദ്രഷ്ട്യാ ഘോരാഭിനന്ദിനഃ
 മുഹ്യന്ത്യ് അനുചിതാ നാര്യോ വിദേഹാനി ശിരാംസി ച
 51 ശിരഃ കായേന സന്ധായ പ്രേക്ഷമാണാ വിചേതസഃ
 അപശ്യന്ത്യോ പരം തത്ര നേദം അന്യേതി ദുഃഖിതാഃ
 52 ബാഹുഭ്രുചരണാൻ അന്യാൻ വിശിഖോന്മഥിതാൻ പൃഥക്
 സന്ധത്യോ ിസുഖാവിഷ്ടാ മുർഛന്ത്യ് ഏതാഃ പുനഃ പുനഃ
 53 ഉത്കൃത ശിരസശ് ചാന്യാൻ വിജഗ്ധാൻ മൃഗപക്ഷിഭിഃ
 ദ്രഷ്ട്യാ കാശ് ചിൻ ന ജാനന്തി ഭർതൃൻ ഭരത യോഷിതഃ
 54 പാണിഭിശ് ചാപരാ ഘൃന്തി ശിരാംസി മധുസൂദന
 പ്രേക്ഷ്യ ഭ്രാന്തൻ പിതൃൻ പുത്രാൻ പതീംശ് ച നിഹതാൻ പരൈഃ
 55 ബാഹുഭിശ് ച സ ഖഡ്ഗൈശ് ച ശിരോഭിശ് ച സകണ്ഠലൈഃ
 അഗമ്യകൽപാ പൃഥിവീ മാംസശോണിതകർദ്ദമാ
 56 ന ദുഃഖേഷുചിതാഃ പൂർവം ദുഃഖം ഗാഹന്ത്യ് അനിന്ദിതാഃ
 ഭ്രാന്തഭിഃ പിതൃഭിഃ പുത്രൈർ ഉപകീർണാം വസുന്ധരാം
 57 യുഥാനീവ കിശോരീണാം സുകേശീനാം ജനാർദന
 സ്തൃഷ്ണാണാം ധൃതരാഷ്ട്രസ്യ പശ്യ വൃന്ദാന്ത്യ് അനേകശഃ
 58 അതോ ദുഃഖതരം കം ന കേശവ പ്രതിഭാതി മേ
 യദ് ഇമാഃ കർവതേ സർവാ രൂപം ഉച്ഛാവചം സ്ത്രിയഃ
 59 നൃനം ആചരിതം പാപം മയാ പൂർവേഷു ജന്മസു
 യാ പശ്യാമി ഹതാൻ പുത്രാൻ പൗത്രാൻ ഭ്രാന്തംശ് ച കേശവ
 ഏവം ആർതാ വിലപതി ദദർശ നിഹതം സുതം

അധ്യായം 17

1 [വൈഷമ്പായന]

തതോ ദുര്യോധനം ദൃഷ്ട്വാ ഗാന്ധാരി ശോകകർശിതാ
 സഹസാ നൃപതദ് ഭ്രൂൺ ചരിണേവ കദലീ വനേ
 2 സാ തു ലബ്ധ്വാ പുനഃ സഞ്ജ്ഞാം വിക്രശ്യ ച പുനഃ പുനഃ
 ദുര്യോധനം അഭിപ്രേക്ഷ്യ ശയാനം ത്വധിരോക്ഷിതം
 3 പരിഷ്വജ്യ ച ഗാന്ധാരി കൃപണം പര്യദേവയത്
 ഹാഹാ പുത്രേതി ഗാന്ധാരി വിലലാപാകലേന്ദ്രിയാ
 4 സുഗുഡ ജന്മ വിപുലം ഹാരനിഷ്കുനിഷേവിതം
 വാരിണാ നേത്രജേനോരഃ സിഞ്ചന്തി ശോകതാപിതാ
 സമീപസ്ഥം ഹൃഷീകേശം ഇദം വചനം അബ്രവീത്
 5 ഉപസമിതേ്സ്മിൻ സംഗ്രാമേ ജ്ഞാതീനാം സങ്ക്ഷയേ വിഭോ
 മാം അയം പ്രാഹ വാർഷ്ണേയ പ്രാഞ്ജലിർ നൃപസത്തമഃ
 അസ്മിത് ജ്ഞാതിസമുദ്ധർഷേ ജയം അംബാ ബ്രവീതു മേ
 6 ഇത്യ് ഉക്തേ ജാനതി സർവം അഹം സ്വം വ്യസനാഗമം
 അബ്രവം പുരുഷവ്യാഘ്രേ യതോ ധർമ്മസ് തതോ ജയഃ
 7 യഥാ ന യുധ്യമാനസ് ത്വം സമ്പ്രമുഹ്യസി പുത്രക
 ധ്രുവം ശാസ്തൃജിതാംൽ ലോകാൻ പ്രാപ്താസ്ത്വ അമരവദ് വിഭോ
 8 ഇത്യ് ഏവം അബ്രവം പൂർവം നൈനം ശോചാമി വൈ പ്രഭോ
 ധൃതരാഷ്ട്രം തു ശോചാമി കൃപണം ഹതബാസവം
 9 അമർഷണം യുധാം ശ്രേഷ്ഠം കൃതാസ്തം യുദ്ധദുർമദം
 ശയാനം വീരശയനേ പശ്യ മാധവ മേ സുതം
 10 യോ ിയം മുർധാവസിക്താനാം അഗ്രേ യാതി പരന്തപഃ
 സോ ിയം പാംസുഷു ശേതേ ിദ്യ പശ്യ കാലസ്യ പര്യയം
 11 ധ്രുവം ദുര്യോധനോ വീരോ ഗതിം നസുലഭാം ഗതഃ
 തഥാ ഹ്യ് അഭിമുഖഃ ശേതേ ശയനേ വീരസേവിതേ
 12 യം പുരാ പര്യപാസിനാ രമയന്തി മഹീക്ഷിതഃ
 മഹീതലസ്ഥം നിഹതം ഗൃധ്രാസ് തം പര്യപാസതേ
 13 യം പുരാ വ്യജ്ഞൈർ അഗ്രൈർ ഉപവീജന്തി യോഷിതഃ
 തം അദ്യ പക്ഷവ്യജ്ഞൈർ ഉപവീജന്തി പക്ഷിണഃ
 14 ഏഷ ശേതേ മഹാബാഹുർ ബലവാൻ സത്യവിക്രമഃ
 സിംഹേനേവ ദ്വിപഃ സംഖ്യേ ഭീമസേനേന പാതിതഃ
 15 പശ്യ ദുര്യോധനം കൃഷ്ണ ശയാനം ത്വധിരോക്ഷിതം

നിഹതം ഭീമസേനേന ഗദാം ഉദ്യമ്യ ഭാരത
 16 അക്ഷൗഹിണീർ മഹാബാഹുർ ദശ ചൈകാം ച കേശവ
 അനയദ് യഃ പുരാ സംഖ്യേ സോ fനയാൻ നിയനം ഗതഃ
 17 ഏഷ ദുര്യോധനഃ ശേതേ മഹേഷ്യാസോ മഹാരഥഃ
 ശാർദ്ദൂല ഇവ സിംഹേന ഭീമസേനേന പാതിതഃ
 18 വിദൂരം ഹ്യ് അവമന്യേഷ പിതരം ചൈവ മന്ദഭാക്
 ബാലോ വൃദ്ധാവമാനേന മന്ദോ മൃത്യുവശം ഗതഃ
 19 നിഃസപത്താ മഹീ യസ്യ ത്രയോദശ സമാഃ സ്ഥിതാ
 സ ശേതേ നിഹതോ ഭൂമൗ പുത്രോ മേ പൃഥിവീപതിഃ
 20 അപശ്യം കൃഷ്ണ പൃഥിവീം ധാർതരാഷ്ട്രാനുശാസനാത്
 പൂർണാം ഹസ്തിഗവാശ്വസ്യ വാർഷ്ണേയ ന തച് ചിരം
 21 താം ഏവാദ്യ മഹാബാഹോ പശ്യാമ്യ് അന്യാനുശാസനാത്
 ഹീനാം ഹസ്തിഗവാശ്വേന കിം ന ജീവാമി മാധവ
 22 ഇദം കൃച്ഛതരം പശ്യ പുത്രസ്യാപി വധാൻ മമ
 യദ് ഇമാം പര്യപാസന്തേ ഹതാഞ് ശൂരാൻ രണേ സ്ത്രിയഃ
 23 പ്രകീർണകേശാം സുശ്രോണീം ദുര്യോധന ഭൂജാങ്കഗാം
 രക്തവേദീ നിഭാം പശ്യ കൃഷ്ണ ലക്ഷ്മണമാതരം
 24 നൃനം ഏഷാ പുരാ ബാലാ ജീവമാനേ മഹാഭൂജേ
 ഭൂജാവ് ആശ്രിത്യ രമതേ സുഭൂജസ്യ മനസിനീ
 25 കഥം തു ശതധാ നേദം ഹൃദയം മമ ദീര്യതേ
 പശ്യന്ത്യാ നിഹതം പുത്രം പുത്രേണ സഹിതം രണേ
 26 പുത്രം ഭധിരസംസിക്കതം ഉപജിലേത്യ് അനിന്ദിതാ
 ദുര്യോധനം തു വാമോരഃ പാണിനാ പരിമാർജ്ജി
 27 കിം ന ശോചതി ഭർതാരം പുത്രം ചൈഷാ മനസിനീ
 തഥാ ഹ്യ് അവസ്ഥിതാ ഭാതി പുത്രം ചാപ്യ് അഭിവീക്ഷ്യ സാ
 28 സ്വശിരഃ പഞ്ചശാഖാഭ്യാം അഭിഹത്യായതേക്ഷണാ
 പതത്യ് ഉരസി വീരസ്യ കരുരാജസ്യ മാധവ
 29 പുണ്യരീകനിഭാ ഭാതി പുണ്യരീകാന്തര പ്രഭാ
 മുഖം വിമൂജ്യ പുത്രസ്യ ഭർതൃശ് ചൈവ തപസിനീ
 30 യദി ചാപ്യ് ആഗമാഃ സന്തി യദി വാ ശൂതയസ് തഥാ
 ധ്രുവം ലോകാൻ അവാപ്നോ fയം നൃപോ ബാഹുബലാർജ്ജിതാൻ

അധ്യായം 18

1 [ഗ്രാസാരീ]

പശ്യ മാധവ പുത്രാൻ മേ ശതസംഖ്യാഞ്ജിതക്ലമാൻ
 ഗദയാ ഭീമസേനേന ഭൂയിഷ്ടം നിഹതാൻ രണേ
 2 ഇദം ദുഃഖതരം മേ ദൃശ്യ യദ് ഇമാ മുക്തമൂർധജാഃ
 ഹതപുത്രാ രണേ ബാലാഃ പരിധാവന്തി മേ സ്തേഷാഃ
 3 പ്രാസാദതലചാരിണ്യുൾ ചരണൈർ ഭൂഷണാനിതൈഃ
 ആപന്നാ യത് സ്സുശന്തിമാ ഭയിരാർദ്രാം വസുന്ധരാം
 4 ഗൃധ്രാൻ ഉത്സാരയന്ത്യുൾ ച ഗോമായുൻ വായസാംസ് തഥാ
 ശോകേനാർതാ വിഘൃണണന്ത്യോ മത്താ ഇവ ചരന്ത്യു ഉത
 5 ഏഷാനൃപാ ത് അനവദ്യാംഗീ കരസംമിതമധ്യമാ
 ഘോരം തദ് വൈശസം ദൃഷ്ട്വാ നിപതത്യു അതിദുഃഖിതാ
 6 ദൃഷ്ട്വാ മേ പാർഥിവസുതാം ഏതാം ലക്ഷ്മണമാതരം
 രാജപുത്രീം മഹാബാഹോ മനോ ന വ്യുപശാമ്യതി
 7 ഭ്രാതൃംശ് ചാനൃപഃ പതിംശ് ചാനൃപഃ പുത്രാംശ് ച നിഹതാൻ ഭൂവി
 ദൃഷ്ട്വാ പരിപതന്ത്യു ഏതാഃ പ്രഗൃഹ്യ സുഭജാ ഭജാൻ
 8 മധ്യമാനാം തു നാരീണാം വൃദ്ധാനാം ചാപരാജിത
 ആക്രന്ദം ഹതബന്ധുനാം ദാരുണേ വൈശസേ ശൃണോ
 9 രഥനീഡാനി ദേഹാംശ് ച ഹതാനാം ഗജവാജിനാം
 ആശ്രിതാഃ ശ്രമമോഹാർതാഃ സ്ഥിതാഃ പശ്യ മഹാബല
 10 അന്യാ ചാപഹൃതം കായാച് ചാരുകണ്ഡലം ഉന്നസം
 സ്വസ്യ ബന്ധോഃ ശിരഃ കൃഷ്ണ ഗൃഹീത്വാ പശ്യ തിഷ്ഠതി
 11 പൂർവജാതികൃതം പാപം മന്യേ നാപ്സം ഇവാനഘ
 ഏതാഭിർ അനവദ്യാഭിർ മയാ ചൈവാൽപമേധയാ
 12 തദ് ഇദം ധർമ്മരാജേന യാതിതം നോ ജനാർദന
 ന ഹി നാശോ ദൃഷ്ട്വീ വാർഷ്ണേയ കർമ്മണോഃ ശുഭപാപയോഃ
 13 പ്രത്യഗ്ര വയസഃ പശ്യ ദർശനീയകചോദരാഃ
 കലേഷു ജാതാ ഹ്രീമത്യഃ കൃഷ്ണപക്ഷാക്ഷീ മൂർധജാഃ
 14 ഹംസഗദ്ഗദ ഭാഷിണ്യോ ദുഃഖശോകപ്രമോഹിതാഃ
 സാരസ്യ ഇവ വാശന്ത്യഃ പതിതാഃ പശ്യ മാധവ
 15 ഹൃല്ലപദ്മപ്രകാശാനി പുണ്യരീകാക്ഷ യോഷിതാം
 അനവദ്യാനി വത്രാണി തപത്യു അസുഖരശ്മിവാൻ
 16 ഊർഷ്യണാം മമ പുത്രാണാം വാസുദേവാവരോധനം

മത്തമാതംഗദർപാണാം പശ്യത്യ് അദ്യ പൃഥഗ്ജനാഃ
 17 ശതചന്ദ്രാണി ചർമാണി ധ്വജാംശ് ചാദിത്യസംനികാൻ
 രൗക്മാണി ചൈവ വർമാണി നിഷ്കാൻ അപി ച കാഞ്ചനാൻ
 18 ശീർഷ ത്രാണാനി ചൈതാനി പുത്രാണാം മേ മഹീതലേ
 പശ്യ ദീപ്താനി ഗോവിന്ദ പാവകാൻ സുഹൃതാൻ ഇവ
 19 ഏഷ ദുഃശാസനഃ ശേതേ ശൂരേണാമിത്ര ഘാതിനാ
 പീതശോണിതസർവാംഗോ ഭീമസേനേന പാതിതഃ
 20 ഗദയാ വീര ഘാതിന്യാ പശ്യ മാധവ മേ സുതം
 ദ്യുതക്ലേശാൻ അനുസ്മൃത്യ ദ്രുപദ്യാ ചോദിതേന ച
 21 ഉക്താ ഹ്യ് അനേന പാഞ്ചാലീ സഭായാം ദ്യുതനിർജിതാ
 പ്രിയം ചികീർഷതാ ഭ്രാതൃഃ കർണസ്യ ച ജനാർദന
 22 സഹൈവ സഹദേവേന നകലേനാർജുനേന ച
 ദാസഭാര്യാസി പാഞ്ചാലീ ക്ഷിപ്രം പ്രവിശ നോ ഗൃഹാൻ
 23 തതോ ിഹം അബ്രുവം കൃഷ്ണ തദാ ദുര്യോധനം നൃപം
 മൃത്യുപാശപരിക്ഷിപ്തം ശകുനിം പുത്ര വർജയ
 24 നിബോധൈനം സുദുർബുദ്ധിം മാതുലം കലഹപ്രിയം
 ക്ഷിപ്രം ഏനം പരിത്യജ്യ പുത്ര ശാമ്യസ്വ പാഞ്ചവൈഃ
 25 ന ബുധ്യസേ ത്വം ദുർബുദ്ധേ ഭീമസേനം അമർഷണം
 വാങ്നാരാചൈസ് തുദംസ് തീക്ഷ്ണേർ ഉൽകാഭിർ ഇവ കഞ്ജരം
 26 താൻ ഏഷ രഭസഃ ക്രൂരോ വാക്ശല്യാൻ അവധാരയൻ
 ഉത്സസർജ വിഷം തേഷു സർപോ ഗോവൃഷഭേഷ് ഇവ
 27 ഏഷ ദുഃശാസനഃ ശേതേ വിക്ഷിപ്യ വിപുലൗ ഭൂജൗ
 നിഹതോ ഭീമസേനേന സിംഹേനേവ മഹർഷഭഃ
 28 അത്യർഥം അകരോദ് രൗദ്രം ഭീമസേനോ ിത്യമർഷണഃ
 ദുഃശാസനസ്യ യത് ക്രൂദ്ധോ ിപിബച് ചേരാണിതം ആഹവേ

അധ്യായം 19

1 [ഗ]

ഏഷ മാധവ പുത്രോ മേ വികർണം പ്രാജ്ഞസംമതഃ

ഭ്രമൗ വിനിഹതഃ ശേതേ ഭീമേന ശതയാ കൃതഃ

2 ഗജമധ്യ ഗതഃ ശേതേ വികർണോ മധുസൂദന

നീലമോലപരിക്ഷിപ്തഃ ശരദീവ ദിവാകരഃ

3 അസ്യ ചാപഗ്രഹേണൈഷ പാണിഃ കൃതകിണോ മഹാൻ

കഥം ചിച്ഛിദ്യതേ ഗൃധ്രൈർ അത്തു കാമൈസ് തലത്രവാൻ

4 അസ്യ ഭാര്യാമിഷ പ്രേപ്തൻ ഗൃധ്രാൻ ഏതാംസ് തപസിനീ

വാരയത്യ് അനിശം ബാലാ ന ച ശക്നോതി മാധവ

5 യുവാ വൃന്ദാരകഃ ശൂരോ വികർണം പുരുഷർഷഭേ

സുഖോചിതഃ സുഖാർഹസ് ച ശേതേ പാംസുഷു മാധവ

6 കർണിനാലീകനാരാചൈർ ഭിന്നമർമാണം ആഹവേ

അദ്യാപി ന ജഹാത്യ് ഏനം ലക്ഷ്മീർ ഭരതസത്തമം

7 ഏഷ സംഗ്രാമശൂരേണ പ്രതിജ്ഞാം പാലയിഷ്യതാ

ദുർമുഖോ ഫിമുഖഃ ശേതേ ഹതോ ഫരിഗണഹാ രണേ

8 തസ്യൈതദ് വദനം കൃഷ്ണ ശ്യാപദൈർ അർധക്ഷേപിതം

വിഭാത്യ് അഭ്യധികം താത സപ്തമ്യാം ഇവ ചന്ദ്രമഃ

9 ശൂരസ്യ ഹി രണേ കൃഷ്ണ യസ്യാനനം അമേദൃശം

സ കഥം നിഹതോ ഫിമൈത്രഃ പാംസുൻ ഗ്രസതി മേ സുതഃ

10 യസ്യാഹവം മുഖേ സൗമ്യോ സ്ഥാതാ നൈവോപപദ്യതേ

സ കഥം കർമുഖോ ഫിമൈത്രേ ഹതോ വിബുധലോകജിത്

11 ചിത്രസേനം ഹതം ഭ്രമൗ ശയാനം മധുസൂദന

ധാർതരാഷ്ട്രം ഇമം പശ്യ പ്രതിമാനം ദനുഷ്കൃതാം

12 തം ചിത്രമാല്യാഭരണം യുവത്യഃ ശോകകർശിതാഃ

ക്രവ്യാദസംഘ്നൈഃ സഹിതാ തദന്ത്യഃ പര്യുപാസതേ

13 സ്ത്രീണാം തദിതനിർഘോഷഃ ശ്യാപദാനാം ച ഗർജ്ജിതം

ചിത്രരൂപം ഇദം കൃഷ്ണ വിചിത്രം പ്രതിഭാതി മേ

14 യുവാ വൃന്ദാരകോ നിത്യം പ്രവര സ്ത്രീ നിഷേവിതഃ

വിവിംശതിർ അസൗ ശേതേ ധൃസ്തഃ പാംസുഷു മാധവ

15 ശരസങ്കൃത്ത വർണാണം വീരം വിശസനേ ഹതം

പരിവാദ്യാസതേ ഗൃധ്രാഃ പരിവിംശാ വിവിംശതിം

16 പ്രവിശ്യ സമരേ വീരഃ പാണ്ഡവാനാം അനീകിനാം

ആവിശ്യ ശയനേ ശേതേ പുനഃ സത്പുരുഷോചിതം
 17 സ്തീതോപപന്നം സുനസം സുദ്ര താരാധിപോപമം
 അതീവ ശൂദ്രം വദനം പശ്യ കൃഷ്ണ വിവിംശതേഃ
 18 യം സ്മൃതം പര്യപാസന്തേ വസും വാസവ യോഷിതഃ
 ക്രീഡന്തം ഇവ ഗന്ധർവം ദേവകന്യാഃ സഹസ്രശഃ
 19 ഹന്താരം വീരസേനാനാം ശൂരം സമിതിശോഭനം
 നിബർഹണം അമിത്രാണാം ദുഃസഹം വിഷഹേത കഃ
 20 ദുഃസഹസ്യൈതദ് ആഭാതി ശരീരം സംവൃതം ശരൈഃ
 ഗിരിർ ആത്മഭയൈഃ ഹൃദ്യൈഃ കർണികാദൈർ ഇവാവൃതഃ
 21 ശാതകൗംഭ്രോ സ്രജാ ഭാതി കവചേന ച ഭാസ്വതാ
 അഗ്നിനേവ ഗിരിഃ ശ്വേതോ ഗതാസുർ അപി ദുഃസഹഃ

അധ്യായം 20

1 [ഗ]

അധ്യർധഗുണം ആഹൂർ യം ബലേ ശൗര്യേ ച മാധവ
 പിത്രാ ത്വയാ ച ദാശാർഹ ദൃക്സം സിംഹം ഇവോത്കടം
 2 യോ ബിഭേദ ചമു ഏകോ മമ പുത്രസ്യ ദുർഭിദാം
 സ ഭൂത്വാ മൃത്യുർ അന്യേഷാം സ്വയം മൃത്യുവശം ഗതഃ
 3 തസ്യോപലക്ഷയേ കൃഷ്ണ കാർഷ്ണേർ അമിതതേജസഃ
 അഭിമന്യോർ ഹതസ്യാപി പ്രഭാ നൈവോപശാമ്യതി
 4 ഏഷാ വിരാട ദുഹിതാ സ്തേഷാ ഗാണധീവധന്വനഃ
 ആർതാ ബാലാ പതിം വീരം ശോച്യാ ശോചത്യ് അനിന്ദിതാ
 5 തം ഏഷാ ഹി സമാസാദ്യ ഭാര്യാ ഭർതാരം അന്തികേ
 വിരാട ദുഹിതാ കൃഷ്ണ പാണിനാ പരിമാർജതി
 6 തസ്യ വക്ത്രം ഉപാഘ്രായ സൗഭദ്രസ്യ യശസ്വിനീ
 വിബുദ്ധകമലാകാരം കംബുവൃത്തശിരോ ധരം
 7 കാമ്യരൂപവതി ചൈഷാ പരിഷ്വജതി ഭാമിനീ
 ലജ്ജ മാനാ പുരെവൈനം മാധ്യിക മദമൂർച്ഛിതാ
 8 തസ്യ ക്ഷതജസന്ദിഗ്ധം ജാതരൂപപരിഷ്കൃതം
 വിമുച്യ കവചം കൃഷ്ണ ശരീരം അഭിവിക്ഷതേ
 9 അവേക്ഷമാണാ തം ബാലാ കൃഷ്ണ ത്വാം അഭിഭാഷതേ
 അയം തേ പുണ്യരീകാക്ഷ സദൃശാക്ഷോ നിപാതിതഃ
 10 ബലേ വീര്യേ ച സദ്രശസ് തേജസാ ചൈവ തേ fനഘ
 രൂപേണ ച തവാത്യർഥം ശേതേ ഭൂവി നിപാതിതഃ
 11 അത്യന്തസുകുമാരസ്യ രാജ വാജിന ശായിനഃ
 കച് ചിദ് അദ്യ ശരീരം തേ ഭൂമൗ ന പരിതപ്യതേ
 12 മാതംഗളജ വർഷ്ണാണൗ ജ്യാക്പേപ കഠിന ത്വചൗ
 കാഞ്ചനാംഗദിനൗ ശേഷേ നിക്ഷിപ്യ വിപുലൗ ഭൂജൗ
 13 വ്യായമ്യ ബഹുധാ നൃനം സുഖസുപ്തഃ ശ്രമാദ് ഇവ
 ഏവം വിലപതീം ആർതാം ന ഹി മാം അഭിഭാഷസേ
 14 ആദ്യാം ആര്യ സുഭദ്രാം ത്വാം ഇമാംശ് ച ത്രിദശോപമാൻ
 പിതൃൻ മാം ചൈവ ദുഃഖാർതാം വിഹായ ക്വ ഗമിഷ്യസി
 15 തസ്യ ശോണിതസന്ദിഗ്ധൻ കേശൻ ഉന്നാമ്യ പാണിനാ
 ഉത്സംഗേ വക്ത്രം ആധായ ജീവന്തം ഇവ പൃച്ഛതി
 സ്വസ്രിയം വാസുദേവസ്യ പുത്രം ഗാണധീവധന്വനഃ

16 കഥം ത്യാം രണമധ്യസ്ഥം ജ്വല്ലർ ഏതേ മഹാരഥാഃ
 ധീഗ് അസ്തു ക്രൂര കർതൃംസ് താൻ കൃപ കർണജയദ്രമാൻ
 17 ദ്രോണ റ്റുണായനീ ചോഭു യൈർ അസി വ്യസനീ കൃതഃ
 രഥർഷഭാണാം സർവേഷാം കഥം ആസീത് തദാ മനഃ
 18 ബാലം ത്യാം പരിവാരൈകം മമ ദുഃഖായ ജ്വല്ലഷാം
 കഥം ന പാണ്ഡവാനാം ച പാണ്ഡാലാനാം ച പശ്യതാം
 ത്യാം വീര നിധനം പ്രാപ്തോ നാഥവാൻ സന്നനാഥവത്
 19 ദൃഷ്ട്യാ ബഹുഭിർ ആക്രന്ദേ നിഹതം ത്യാം അനാഥവത്
 വീരഃ പുരുഷശാർദൂലഃ കഥം ജീവതി പാണ്ഡവഃ
 20 ന രാജ്യലാഭോ വിപുലഃ ശത്രുണാം വാ പരാഭവഃ
 പ്രീതം ദാസ്യതി പാർഥാനാം ത്യാം ജതേ പുഷ്കരേഷണ
 21 തവ ശസ്ത്രജിതാംൽ ലോകാൻ ധർമ്മേണ ച ദമേന ച
 ക്ഷിപ്രം അന്യാഗമിഷ്യാമി തത്ര മാം പ്രതിപാലയ
 22 ദുർമരം പുനർ അപ്രാപ്തേ കാലേ ഭവതി കേന ചിത്
 യദ് അഹം ത്യാം രണേ ദൃഷ്ട്യാ ഹതം ജീവാമി ദുർഭഗാ
 23 കാം ഇദാനീം നരവ്യാഹ്ര ശ്ലക്ഷ്ണയാ സ്തീതയാ ഗിരാ
 പിതൃലോകേ സമേത്യന്ത്യാം മാം ഇവാമന്ത്രയിഷ്യസി
 24 ന്തം അപ്സരസാം സ്വർഗേ മനാംസി പ്രഥമിഷ്യസി
 പരമേണ ച രൂപേണ ഗിരാ ച സ്തീതപൂർവയാ
 25 പ്രാപ്യ പുണ്യകൃതാംൽ ലോകാൻ അപ്സരോഭിഃ സമേധിവാൻ
 സൗഭദ്ര വിഹരൻ കാലേ സ്മരേഥാഃ സുകൃതാനി മേ
 26 ഏതാവാൻ ഇഹ സംവാസോ വിഹിതസ് തേ മയാ സഹ
 ഷൺ മാസാൻ സപ്തമേ മാസി ത്യാം വീര നിധനം ഗതഃ
 27 ഇത്യ് ഉക്തവചനാം ഏതാം അപകർഷന്തി ദുഃഖിതാം
 ഉത്തരാം മോഘസങ്കൽപാം മത്സ്യരാജകലസ്തീയഃ
 28 ഉത്തരാം അപകൃഷ്ണൈനാം ആർതാം ആർതതരാഃ സ്വയം
 വിരാടം നിഹതം ദൃഷ്ട്യാ ക്രോശന്തി വിലപന്തി ച
 29 ദ്രോണാസ്തു ശരസങ്കൃത്തം ശയാനം ഭധിരോക്ഷിതം
 വിരാടം വിതുദന്ത്യ് ഏതേ ഗൃഹ്യഗോമായുവായസാഃ
 30 വിതുദ്യമാനം വിഹഗൈർ വിരാടം അസീതേഷണാഃ
 ന ശക്തവന്തി വിവശാ നിവർതയിതു ആതുരാഃ
 31 ആസാം ആതപതപ്താനാം ആയസേന ച യോഷിതാം
 ശ്രമേണ ച വിവർണാനാം രൂപാണാം വിഗതം വപഃ

32 ഉത്തരം ചാഭിമന്യും ച കാംബോജം ച സുദക്ഷിണം
ശിശുൻ ഏതാൻ ഹതാൻ പശ്യ ലക്ഷ്മണം ച സുദർശനം
ആയോധന ശിരോമധ്യേ ശയാനം പശ്യ മാധവ

അധ്യായം 21

1 [ഗ്രാസാരി]

ഏഷ വൈകർതനഃ ശേതേ മഹേഷ്യാസോ മഹാരഥഃ
ജ്വലിതാനലവത് സംഖ്യേ സംശാന്തഃ പാർഥ തേജസാ

2 പശ്യ വൈകർതനം കർണം നിഹത്യാതിരഥാൻ ബഹുൻ
ശോണിതൗഘപരീതാംഗം ശയാനം പതിതം ഭൂവി

3 അമർഷീ ദീർഘരോഷശ് ച മഹേഷ്യാസോ മഹാരഥഃ
രണേ വിനിഹതഃ ശേതേ ശൂരോ ഗാണധീവധന്വനാ

4 യം സ്യ പാണ്ഡവ സന്ത്രാസാൻ മമ പുത്രാ മഹാരഥാഃ
പ്രായുധ്യന്ത പുരസ്കൃത്യ മാതംഗാ ഇവ യഥപം

5 ശാർദ്ദൂലം ഇവ സിംഹേന സമരേ സവ്യസാചിനാ
മാതംഗം ഇവ മത്തേന മാതംഗേന നിപാതിതം

6 സമേതാഃ പുരുഷവ്യാഘ്രേ നിഹതം ശൂരം ആഹവേ
പ്രകീർണമൂർധ്വജാഃ പത്ന്യോ അദത്യഃ പര്യുപാസതേ

7 ഉദ്വിഗ്നഃ സതതം യസ്മാദ് ധർമ്മരാജോ യുധിഷ്ഠിരഃ
ത്രയോദശ സമാ നിദ്രാം ചിന്തയന്ന് നാധ്യഗച്ഛത

8 അനാധൃഷ്ട്യഃ പരൈർ യുദ്ധേ ശത്രുഭിർ മഘവാൻ ഇവ
യുഗാന്താഗ്നിർ ഇവാർചിഷ്ഠാൻ ഹിമവാൻ ഇവ ച സമിരഃ

9 സ ഭൂത്യാ ശരണം വീരോ ധാർതരാഷ്ട്രസ്യ മാധവ
ഭൂമൗ വിനിഹതഃ ശേതേ വാതരുഗ്ണ ഇവ ദ്രുമഃ

10 പശ്യ കർണസ്യ പതീം ത്വം വൃഷസേനസ്യ മാതരം
ലാലപ്യമാനാഃ കരുണം അദതീം പതിതാം ഭൂവി

11 ആചാര്യ ശാപോ ഽനഗതോ ധ്രുവം ത്വാം യദ് അഗ്രസച് ചക്രം ഇയം ധരാ
തേ

തതഃ ശരണോപഹൃതം ശിരസ് തേ; ധനഞ്ജയേനാഹവേ ശത്രുമധ്യേ

12 അഹോ ധിഗ് ഏഷാ പതിതാ വിസഞ്ജ്ഞാഃ; സമീക്ഷ്യ ജാംബൂനദബദ്ധനിഷ്ഠം
കർണം മഹാബാഹും അദീനസത്തപഃ; സുഷേണ മാതാ അദതീ ഭൃശാർതാ

13 അൽപാവശേഷോ ഹി കൃതോ മഹാത്മാഃ; ശരീരഭക്തൈഃ പരിഭക്ഷയദ്ഭിഃ
ദൃഷ്ടം ന സമ്പ്രീതി കരഃ ശശീവഃ; കൃഷ്ണശ്ച പക്ഷസ്യ ചതുർദശാഹേ

14 സാവർതമാനാ പതിതാ പൃഥിവ്യാഃ; ഉന്മായ ദിനാ പുനർ ഏവ ചൈഷാ
കർണസ്യ വക്ത്രം പരിജിഹ്വമാണാഃ; രോരൂയതേ പുത്രവധാഭിതപ്താ

അധ്യായം 22

1 [ഗ]

ആവന്ത്യം ഭീമസേനേന ഭക്ഷയന്തി നിപാതിതം
 ഗൃഗ്രഗോമായവഃ ശൂരം ബഹു ബന്ധും അബന്ധുവത്
 2 തം പശ്യ കദനം കൃത്വാ ശത്രുണാം മധുസൂദന
 ശയാനം വീരശയനേ രധിരേണ സമുക്ഷിതം
 3 തം സുഗാലാശ് ച കങ്കാശ് ച ക്രവ്യാദാശ് ച പൃഥഗ്വിധാഃ
 തേന തേന വികർഷന്തി പശ്യ കാലസ്യ പര്യയം
 4 ശയാനം വീരശയനേ വീരം ആക്രന്ദ സാരിണം
 ആവന്ത്യം അഭിതോ നാര്യോ രദത്യഃ പര്യപാസതേ
 5 പ്രാതിപീയം മഹേഷ്യാസം ഹതം ഭല്ലേന ബാഹ്ലികം
 പ്രസൃപ്തം ഇവ ശാർദൂലം പശ്യ കൃഷ്ണ മനസ്വിനം
 6 അതീവ മുഖവർണോ ിസ്യ നിഹതസ്യാപി ശോഭതേ
 സോമസ്യേവാഭിപൂർണസ്യ പൗർണമാസ്യാം സമുദ്യതഃ
 7 പുത്രശോകാഭിതപ്തേന പ്രതിജ്ഞാം പരിരക്ഷതാ
 പാകശാസനിനാ സംഖ്യേ വാർദ്ധ ക്ഷത്രിർ നിപാതിതഃ
 8 ഏകാദശ ചമൂർ ജിതാ രക്ഷ്യമാണം മഹാത്മനാ
 സത്യം ചികീർഷതാ പശ്യ ഹതം ഏനം ജയദ്രഥം
 9 സിന്ധുസൗവീരഭർതാരം ദർപപൂർണം മനസ്വിനം
 ഭക്ഷയന്തി ശിവാ ഗൃഗ്രാ ജനാർദന ജയദ്രഥം
 10 സംരക്ഷ്യമാണം ഭാര്യാഭിർ അനരക്താഭിർ അച്യുത
 ഭഷന്തോ വ്യപകർഷന്തി ഗഹനം നിസ്തം അന്തികാത്
 11 തം ഏതാഃ പര്യപാസന്തേ രക്ഷമാണാ മഹാഭൂജം
 സിന്ധുസൗവീരഗാന്ധാരകാംബോജയവനസ്ത്രിയഃ
 12 യദാ കൃഷ്ണാം ഉപാദായ പ്രാദ്രവത് കേകയൈഃ സഹ
 തദൈവ വധ്യഃ പാണ്ഡുനാം ജനാർദന ജയദ്രഥ
 13 ദുഃശലാം മാനയദ്ഭിസ് തു യദാ മുക്തോ ജയദ്രഥഃ
 കഥം അദ്യ ന താം കൃഷ്ണ മാനയന്തി സ്മ തേ പുനഃ
 14 സൈഷാ മമ സുതാ ബാലാ വിലപന്തീ സുദുഃഖിതാ
 പ്രമാപയതി ചാത്മാനം ആക്രോശതി ച പാണ്ഡവൻ
 15 കിം ന ദുഃഖതരം കൃഷ്ണ പരം മമ ഭവിഷ്യതി
 യത് സുതാ വിധവാ ബാലാ സ്തേഷാശ് ച നിഹതേശ്വരാഃ
 16 അഹോ ധിഗ് ദുഃശലാം പശ്യ വീതശോകഭയാം ഇവ

ശിരോ ഭർതൂർ അനാസാദ്യ ധാവമാനാം ഇതസ് തതഃ
 17 വാരയാം ആസ യഃ സർവാൻ പാണ്ഡവാൻ പുത്രഗൃദ്ധിനഃ
 സ ഹത്യാ വിപുലഃ സേനഃ സ്വയം മൃത്യുവശം ഗതഃ
 18 തം മത്തം ഇവ മാതംഗം വീരം പരമദുർജയം
 പരിവാര്യ അദന്ത്യ ഏതഃ സ്ത്രീയശ് ചരോപമാനനഃ

അധ്യായം 23

1 [ഗ]

ഏഷ ശല്യോ ഹതഃ ശേതേ സാക്ഷാൻ നകല മാതുലഃ
 ധർമ്മജേതന സതാ താത ധർമ്മരാജേന സംയുഗ്ഠേ
 2 യസ് ത്വയാ സ്പർധതേ നിത്യം സർവത്ര പുരുഷർഷഭ
 സ ഏഷ നിഹതഃ ശേതേ മദ്രരാജോ മഹാരഥഃ
 3 യേന സംഗൃഹ്ണതാ താത രഥം ആധിരഥേർ യുധി
 ജവാർഥം പാണ്ഡുപുത്രാണാം തഥാ തേജോവധഃ കൃതഃ
 4 അഹോ ധിക് പശ്യ ശല്യസ്യ പൂർണചന്ദ്ര സുദർശനം
 മുഖം പദ്മപലാശാക്ഷം വന്ധൈർ ആദൃഷ്ടം അബ്രണം
 5 ഏഷാ ചാമീകരാഭസ്യ തപ്തകാഞ്ചനസ പ്രഭാ
 ആസ്മാദ് വിനിഃസൃതാ ജിഹ്വാ ഭക്ഷ്യതേ കൃഷ്ണപക്ഷിഭിഃ
 6 യുധിഷ്ഠിരേണ നിഹതം ശല്യം സമിതിശോഭനം
 അദന്ത്യഃ പര്യപാസന്തേ മദ്രരാജകലസ്ത്രിയഃ
 7 ഏതാഃ സുസൂക്ഷ്മ വസനാ മദ്രരാജം നരർഷഭം
 ക്രോശന്ത്യ് അഭിസമാസാദ്യ ക്ഷത്രിയാഃ ക്ഷത്രിയർഷഭം
 8 ശല്യം നിപതിതം നാര്യഃ പരിവാദ്യാഭിതഃ സ്ഥിതാഃ
 വാശിതാ ഗൃഷ്ടയഃ പങ്കേ പരിമഗ്നം ഇവർഷഭം
 9 ശല്യം ശരണദം ശൂരം പശ്യൈനം രഥസത്തമം
 ശയാനം വീരശയനേ ശരൈർ വിശകലീകൃതം
 10 ഏഷ ശൈലാലയോ രാജാ ഭഗദത്തഃ പ്രതാപവാൻ
 ഗജാങ്കുശ ധരഃ ശ്രേഷ്ഠഃ ശേതേ ഭൂവി നിപാതിതഃ
 11 യസ്യ അക്ലമയീ മാലാ ശിരസ്യ് ഏഷാ വിരാജതേ
 ശ്വാപദൈർ ഭക്ഷ്യമാണസ്യ ശോഭയന്തിവ മുർധജാൻ
 12 ഏതേന കില പാർഥസ്യ യുദ്ധം ആസീത് സുദാരുണം
 ലോമഹർഷണം അത്യഗ്രം ശക്ത്രസ്യ ബലിനാ യഥാ
 13 യോധയിത്വാ മഹാബാഹുർ ഏഷ പാർഥം ധനഞ്ജയം
 സംശയം ഗമയിത്വാ ച കന്തിപുത്രേണ പാതിതഃ
 14 യസ്യ നാസ്തി സമോ ലോകേ ശൗര്യേ വീര്യേ ച കശ് ചന
 സ ഏഷ നിഹതഃ ശേതേ ഭീഷ്മോ ഭീഷ്മകൃദ് ആഹവേ
 15 പശ്യ ശാന്തനവം കൃഷ്ണ ശയാനം സൂര്യവർചസം
 യുഗാന്ത ഇവ കാലേന പാതിതം സൂര്യം അംബരാത്
 16 ഏഷ തപ്താ രണേ ശത്രുൺ ശസ്ത്രതാപേന വിദ്യവാൻ

നരസൂര്യോ fസ്തം അഭ്യേതി സൂര്യോ fസ്തം ഇവ കേശവ
 17 ശരതൽപഗതം വീരം ധർമ്മേ ദേവാപിനാ സമം
 ശയാനം വീരശയനേ പശ്യ ശൂര നിഷേവിതേ
 18 കർണിനാലീകനാരാചൈർ ആസ്തീര്യ ശയനോത്തമം
 ആവിശ്യ ശേതേ ഭഗവാൻ സ്തന്ദഃ ശരവണം യഥാ
 19 അജുല പൂർണം ഗാംഗേയസ് ത്രിഭിർ ബാഭൈഃ സമന്വിതം
 ഉപധായോപധാനാഗ്ര്യം ദത്തം ഗാണധീവധന്വനാ
 20 പാലയാനഃ പിതൃഃ ശാസ്തം ഊർധ്വരേതാ മഹായശാഃ
 ഏഷ ശാന്തനവഃ ശേതേ മാധവാപ്രതിമോ യുധി
 21 ധർമാത്മാ താത ധർമ്മജ്ഞഃ പാരമ്പര്യേണ നിർണയേ
 അമർത്യ ഇവ മർത്യഃ സന് ഏഷ പ്രാണാൻ അധാരയത്
 22 നാസ്തി യുദ്ധേ കൃതീ കശ് ചിൻ ന വിദ്വാൻ ന പരാക്രമീ
 യത്ര ശാന്തനവോ ഭീഷ്മഃ ശേതേ fദ്യ നിഹതഃ പഭൈഃ
 23 സ്വയം ഏതേന ശൂരേണ പൃച്ഛ്യമാനേന പാണ്ഡവൈഃ
 ധർമ്മജ്ഞനാഹവേ മൃത്യുർ ആഖ്യാതഃ സത്യവാദിനാ
 24 പ്രനഷ്ടഃ കുരുവംശശ് ച പുനർ യേന സമുദ്ധൃതഃ
 സ ഗതഃ കുരുഭിഃ സാർധം മഹാബുദ്ധിഃ പരാഭവം
 25 ധർമ്മേഷു കുരവഃ കം ന പരിപ്രക്ഷ്യന്തി മാധവ
 ഗതേ ദേവവ്രതേ സ്വർഗം ദേവകൽപേ നരർഷഭേ
 26 അർജുനസ്യ വിനേതാരം ആചാര്യം സാത്യകേസ് തഥാ
 തം പശ്യ പതിതം ദ്രോണം കുരൂണാം ഗുരു സത്തമം
 27 അസ്തം ചതുർവിധം വേദ യഥൈവ ത്രിദശേശ്വരഃ
 ഭാർഗവോ വാ മഹാവിദ്യസ് തഥാ ദ്രോണോ fപി മാധവ
 28 യസ്യ പ്രസാദാദ് ബീഭത്സുഃ പാണ്ഡവഃ കർമ്മ ദൃഷ്ട്വരം
 ചകാര സ ഹതഃ ശേതേ നൈനം അസ്താഞ്യ് അപാലയൻ
 29 യം പുരോധായ കുരവ ആഹവയന്തി സ്മ പാണ്ഡവാൻ
 സോ fയം ശസ്ത്രദൂതാം ശ്രേഷ്ഠോ ദ്രോണഃ ശണ്യൈഃ പൃഥക് കൃതഃ
 30 യസ്യ നിർദഹതഃ സേനാം ഗതിർ അഗേർ ഇവാഭവത്
 സ ഭ്രൂമൗ നിഹതഃ ശേതേ ശാന്താർചിർ ഇവ പാവകഃ
 31 ധനർ മുഷ്ടിർ അശീർണശ് ച ഹസ്താവാപശ് ച മാധവ
 ദ്രോണസ്യ നിഹതസ്യാപി ദൃശ്യതേ ജീവതോ യഥാ
 32 വേദാ യസ്മാച് ച ചത്വാരഃ സർവാസ്താണി ച കേശവ
 അനപേതാനി വൈ ശൂരാദ് യഥൈവദൗ പ്രജാപതേഃ

33 ബന്ദനാർഹാവ് ഇമൗ തസ്യ ബന്ദിഭിർ വന്ദിതൗ ശുഭ്രൗ
 ഗോമായവോ വികർഷന്തി പാദൗ ശിഷ്യശതാർചിതൗ
 34 ദ്രോണം ദ്രുപദപുത്രേണ നിഹതം മധുസൂദന
 കൃപീ കൃപണം അന്യാന്യേ ഭുഃഖോപഹത ചേതനാ
 35 താം പശ്യ തദന്തീം ആർതാം മുഖകേശീം അധോമുഖീം
 ഹതം പതിം ഉപാസന്തീം ദ്രോണം ശസ്ത്രഭൃതാം വരം
 36 ബാണൈർ ഭിന്നതനു ത്രാണം ധൃഷ്ടദൃന്യേന കേശവ
 ഉപാന്യേ വൈ മൃധേ ദ്രോണം ജടിലാ ബ്രഹ്മചാരിണീ
 37 പ്രേതകൃത്യേ ച യതതേ കൃപീ കൃപണം ആതുരാ
 ഹതസ്യ സമരേ ഭർതുഃ സുകുമാരീ യശസിനീ
 38 അഗ്നീൻ ആഹൃത്യ വിധിവച്ഛിതാം പ്രജ്യാല്യ സർവശഃ
 ദ്രോണം ആധായ ഗായന്തി ത്രീണി സാമാന്തി സാമഗാഃ
 39 കിരന്തി ച ഛിതാം ഏതേ ജടിലാ ബ്രഹ്മചാരിണഃ
 ധനുർഭിഃ ശക്തിഭിശ് ചൈവ രഥനീദൈശ് ച മാധവ
 40 ശസ്ത്രൈശ് ച വിവിധൈർ അന്യൈർ ധക്ഷ്യന്തേ ഭൂരി തേജസം
 ത ഏതേ ദ്രോണം ആധായ ശംസന്തി ച തദന്തി ച
 41 സാമഭിസ് ത്രിഭിർ അന്തഃസ്ഥൈർ അനുശംസന്തി ചാപരേ
 അഗ്നാവ് അഗ്നിം ഇവാധായ ദ്രോണം ഹൃത്യാ ഹൃതാശനേ
 42 ഗച്ഛന്ത്യ് അഭിമുഖാ ഗംഗാം ദ്രോണശിഷ്യാ ദ്വിജാതഃ
 അപസവ്യാം ചിതിം കൃത്യാ പുരസ്കൃത്യ കൃപീം തദാ

അധ്യായം 24

1 [ഗ]

സോമദത്തസുതം പശ്യ യ്യുധാനേന പാതിതം
 വിതുദ്യമാനം വിഹഗൈർ ബഹുഭീർ മാധവാന്തികേ
 2 പുത്രശോകാഭിസന്തപ്തഃ സോമദത്തോ ജനാർദന
 യ്യുധാനം മഹേഷ്യാസം ഗർഹയന് ഇവ ദൃശ്യതേ
 3 അസു തു ഭൂരിശ്രവസോ മാതാ ശോകപരിപ്ലതാ
 ആശ്വാസയതി ഭർതാരം സോമദത്തം അനിന്ദിതാ
 4 ദിഷ്ട്യാ നേദം മഹാരാജ ദാരുണം ഭരതക്ഷയം
 കരു സങ്കന്ദനം ഘോരം യുഗാന്തം അനുപശ്യസി
 5 ദിഷ്ട്യാ യുപധജം വീരം പുത്രം ഭൂരിസഹസ്രദം
 അനേകക്രതുയജാനാം നിഹതം നാദ്യ പശ്യസി
 6 ദിഷ്ട്യാ സ്തഷാണാം ആക്രന്ദേ ഘോരം വിലപിതം ബഹു
 ന ശൃണോഷി മഹാരാജ സാരസീനാം ഇവാർണവേ
 7 ഏകവസ്ത്രാനസംവീതാഃ പ്രകീർണാസിത മുർധജാഃ
 സ്തഷാസ് തേ പരിധാവന്തി ഹതാപത്യാ ഹതേശ്വരാഃ
 8 ശ്യാപദൈർ ഭക്ഷ്യമാണം ത്വം അഹോ ദിഷ്ട്യാ ന പശ്യസി
 ഛിന്നബാഹുഃ നരവ്യാഘ്രം അർജ്ജുനേന നിപാതിതം
 9 ശലം വിനിഹതം സംഖ്യേ ഭൂരിശ്രവസം ഏവ ച
 സ്തഷാശ് ച വിധവാഃ സർവാ ദിഷ്ട്യാ നാദ്യേഹ പശ്യസി
 10 ദിഷ്ട്യാ തത് കാഞ്ചനം ഛത്രം യുപകേതോർ മഹാത്മനഃ
 വിനികീർണം രഥോപസ്ഥേ സൗമദത്തേർ ന പശ്യസി
 11 അമൃസ് തു ഭൂരിശ്രവസോ ഭാര്യാഃ സാത്യകിനാ ഹതം
 പരിവാര്യാനുശോചന്തി ഭർതാരം അസിതേക്ഷണാഃ
 12 ഏതാ വിലപ്യ ബഹുലം ഭർതൃശോകേന കർശിതാഃ
 പതന്ത്യ അഭിമുഖാ ഭൂമൗ കൃപണം ബത കേശവ
 13 ബീഭത്സുർ അതിബീഭത്സം കർമേദം അകരോത് കഥം
 പ്രമത്തസ്യ യദ് അച്ഛൈത്സീദ് ബാഹുഃ ശൂരസ്യ യജനഃ
 14 തതഃ പാപതരം കർമകൃതവാൻ അപി സാത്യകിഃ
 യസ്നാത് പ്രായോപവിഷ്ടസ്യ പ്രാഹാർഷീത് സംശിതാത്മനഃ
 15 ഏകോ ദ്വാദ്യാം ഹതഃ ശേഷേ ത്വം അധർമേണ ധാർമികഃ
 ഇതി യുപധജസ്യൈതഃ സ്ത്രീയഃ ക്രോഗന്തി മാധവ
 16 ഭാര്യാ യുപധജസ്യൈഷാ കരസംമിതമധ്യമാ

കൃത്യോത്സംഗേ ഭജം ഭർതുഃ കൃപണം പര്യദേവയത്
 17 അയം സ രശനോത്കർഷി പീനസ്തന വിമർദനഃ
 നാഭ്യുരുജ്ജ്വലനസ്തർശീ നീവി വിസ്രംസനഃ കരഃ
 18 വാസുദേവസ്യ സാംനിയ്യേ പാർഥേനാക്ലിഷ്ട കർമ്മണാ
 യ്യുതഃ സമരേ ിന്യേന പ്രമത്തസ്യ നിപാതിതഃ
 19 കിം ന വക്ഷ്യസി സംസത്യ കഥാസു ച ജനാർദന
 അർജ്ജുനസ്യ മഹത് കർമ്മ സ്വയം വാ സ കിരീടവാൻ
 20 ഇത്യ ഷ്ടവം ഗർഹയിത്ത്വേഷാ ഇഷ്ടീം ആസ്തേ വരാംഗനാ
 താം ഏതാം അനുശോചന്തി സപത്യഃ സ്വാം ഇവ സ്തേഷാം
 21 ഗാന്ധാരരാജഃ ശകുനീർ ബലവാൻ സത്യവിക്രമഃ
 നിഹതഃ സഹദേവേന ഭാഗിനേയേന മാതൃലഃ
 22 യഃ പുരാ ഹേമദണ്ഡാഭ്യാം വ്യജനാഭ്യാം സു വീജ്യതേ
 സ ഷ്ടപക്ഷിഭിഃ പക്ഷൈഃ ശയാന ഉപവീജ്യതേ
 23 യഃ സു രൂപാണി കരുതേ ശതശോ ിഥ സഹസ്രശഃ
 തസ്യ മായാവിനോ മായാ ദഗ്ധാഃ പാണ്ഡവ തേജസാ
 24 മായയാ നികൃതിപ്രജേണാ ജീതവാൻ യോ യുധിഷ്ടിരം
 സഭായാം വിപുലം രാജ്യം സ പുനർ ജീവിതം ജിതഃ
 25 ശകന്താഃ ശകുനീം കൃഷ്ണ സമന്താത് പര്യുപാസതേ
 കിതവം മമ പുത്രാണാം വിനാശായോപശിക്ഷിതം
 26 ഷ്ടതേനൈതൻ മഹദ് വൈരം പ്രസക്തം പാണ്ഡവൈഃ സഹ
 വധായ മമ പുത്രാണാം ആത്മനഃ സഗണസ്യ ച
 27 യഥൈവ മമ പുത്രാണാം ലോകാഃ ശസ്ത്രജിതാഃ പ്രഭോ
 ഷ്ടവം അസ്യാപി ദുർബ്ബദ്ധേർ ലോകാഃ ശസ്ത്രേണ വൈ ജിതാഃ
 28 കഥം ച നായം തത്രാപി പുത്രാൻ മേ ഭ്രാതൃഭിഃ സഹ
 വിരോധയേദ് ഗുജ്ജ പ്രജ്ഞാൻ അനുജർ മധുസൂദന

അധ്യായം 25

1 [ഗ]

കാംബോജം പശ്യ ദുർധർഷം കാംബോജാസ്തരണോചിതം
ശയാനം ഋഷഭസ്മൃസം ഹതം പാംസൃശു മായവ
2 യസ്യ ക്ഷതജസന്ദിഗ്ധൗ ബാഹു ചന്ദനരൂഷിതൗ
അവേക്ഷ്യ കൃപണം ഭാര്യാ വിലപത്യ് അതിദുഃഖിതാ
3 ഇമൗ തൗ പരിഘപ്രവൃൗ ബാഹു ശുഭ്രലോംഗുലീ
യയോർ വിവരം ആപന്നാം ന രതിർ മാം പുരാജഹത്
4 കാം ഗതിം ന ഗമിഷ്യാമി ത്വയാ ഹീനാ ജനേശ്വര
ദൂബന്ധുര നാഥേവ അതീവ മധുരസ്വരാ
5 ആതപേ ക്ലാമ്യമാനാനാം വിവിധാനാം ഇവ സ്രജാം
ക്ലാന്താനാം അപി നാരീണാം ന ശ്രീർ ജഹതി വൈ തന്തം
6 ശയാനം അഭിതഃ ശൂരം കാലിംഗം മധുസൂദന
പശ്യ ദീപ്ലാംഗദ യുഗപ്രതിബദ്ധ മഹാഭജം
7 മാഗധാനാം അധിപതിം ജയത്സേനം ജനാർദന
പരിവാര്യ പ്രഭദിതാ മാഗധ്യഃ പശ്യ യോഷിതഃ
8 ആസാം ആയതനേത്രാണാം സുസ്വരാണാം ജനാർദന
മനഃ ശ്രുതിഹരോ നാദോ മനോ മോഹയതീവ മേ
9 പ്രകീർണസർവാഭരണാ ഭദന്ത്യഃ ശോകകർശിതാഃ
സ്വാസ്തീർണശയനോപേതാ മാഗധ്യഃ ശേരതേ ഭൂവി
10 കോസലാനാം അധിപതിം രാജപുത്രം ബൃഹദ്ബലം
ഭർതാരം പരിവാശ്ചൈതഃ പൃഥക് പ്രഭദിതഃ സ്ത്രീയഃ
11 അസ്യ ഗാത്രഗതാൻ ബാണാൻ കാർഷ്ണി ബാഹുബലാർപിതാൻ
ഉദ്ധരന്ത്യ് അസുഖാവിഷ്ടാ മുർഛമാനഃ പുനഃ പുനഃ
12 ആസാം സർവാനവദ്യാനാം ആതപേന പരിശ്രമാത്
പ്രജ്ഞാന നലിനാഭാനി ഭാന്തി വക്ത്രാണി മായവ
13 ദ്രോണേന നിഹതഃ ശൂരഃ ശേരതേ രുചിരാംഗദഃ
ദ്രോണേനാഭിമുഖഃ സർവേ ഭ്രാതരഃ പഞ്ച കേലയാഃ
14 തപ്തകാഞ്ചനവർമാണസ് താമ്രധൃജരഥസ്രജഃ
ഭാസയന്തി മഹീം ഭാസാ ജലിതാ ഇവ പാവകഃ
15 ദ്രോണേന ദ്രുപദം സംഖ്യേ പശ്യ മായവ പാതിതം
മഹാദിപം ഇവാരണ്യേ സിംഹേന മഹതാ ഹതം
16 പാഞ്ചാലരാജേന്താ വിപുലം പുണ്ഡരീകാക്ഷ പാണ്ഡുരം

ആതപത്രം സമാഭാതി ശരദീവ ദിവാകരഃ
 17 ഏതാസ് തു ദ്രുപദം വൃദ്ധം സ്തേഷാ ഭാര്യാസ് ച ദുഃഖിതാഃ
 ദഗ്ധ്യാ ഗച്ഛന്തി പാഞ്ചാല്യം രാജാനം അപസവ്യതഃ
 18 യുഷ്ടകേതും മഹേഷ്യാസം ചേദിപുഗവം അംഗനഃ
 ദ്രോണേന നിഹതം ശൂരം ഹരന്തി ഹൃതചേതസഃ
 19 ദ്രോണാസ്തം അഭിഹതൈഷ്വ വിമർദ്ദേ മധുസൂദന
 മഹേഷ്യാസോ ഹതഃ ശേതേ നദ്യാ ഹൃത ഇവ ദ്രുമഃ
 20 ഏഷ ചേദിപതിഃ ശൂരോ യുഷ്ടകേതുർ മഹാരഥഃ
 ശേതേ വിനിഹതഃ സംഖ്യേ ഹത്യാ ശത്രുൻ സഹസ്രശഃ
 21 വിതുദ്യമാനം വിഹഗൈസ് തം ഭാര്യഃ പ്രത്യുപസഥിതാഃ
 ചേദിരാജം എഷീകേശഹതം സബലബാസവം
 22 ദാശാർഹീ പുത്രജം വീരം ശയാനം സത്യവിക്രമം
 ആരോപ്യാങ്കേ അദന്ത്യ് ഏതാസ് ചേദിരാജവരാംഗനഃ
 23 അസ്യ പുത്രം എഷീകേശസുവക്ത്രം ചാരകണ്ഡലം
 ദ്രോണേന സമരേ പശ്യ നിക്രന്തം ബഹുധാ ശരൈഃ
 24 പിതരം നൃനം ആജിസഥം യുധ്യമാനം പരൈഃ സഹ
 നാജഹാത് പൃഷ്ഠതോ വീരം അദ്യാപി മധുസൂദന
 25 ഏവം മമാപി പുത്രസ്യ പുത്രഃ പിതരം അന്വഗാത്
 ദുര്യോധനം മഹാബാഹോ ലക്ഷ്മണഃ പരവീരഹാ
 26 വിന്ദാനവിന്ദാവ് ആവന്ത്യൗ പതിതു പശ്യ മാധവ
 ഹിമാന്തേ പുഷ്പിതു ശാലൗ മരുതാ ഗലിതാവ് ഇവ
 27 കാഞ്ചനാംഗദവർമാണൗ ബാണഖഡ്ഗധനർധരൗ
 ഋഷഭപ്രതി രൂപാക്ഷൗ ശയാനൗ വിമലസ്രജൗ
 28 അവധ്യാഃ പാണ്ഡവഃ കൃഷ്ണ സർവ ഏവ ത്വയാ സഹ
 യേ മൂക്താ ദ്രോണ ഭീഷ്മാദ്യാം കർണാദ് വൈകർത്തനാത് കൃപാത്
 29 ദുര്യോധനാദ് ദ്രോണസുതാത് സൈന്ധവാച് ച മഹാരഥാത്
 സോമദത്താദ് വികർണാച് ച ശൂരാച് ച കൃതവർമ്മണഃ
 യേ ഹന്യുഃ ശസ്ത്രവേഗേന ദേവാൻ അപി നരർഷഭാഃ
 30 ത ഇമേ നിഹതഃ സംഖ്യേ പശ്യ കാലസ്യ പര്യയം
 നാതിഭാരോ ിസ്തീ ദൈവസ്യ ധ്രുവം മാധവ കസ് ചന
 യദ് ഇമേ നിഹതഃ ശൂരാഃ ക്ഷത്രിയൈഃ ക്ഷത്രീയർഷഭാഃ
 31 തദൈവ നിഹതഃ കൃഷ്ണ മമ പുത്രാസ് തരസിനഃ
 യദൈവാക്രത കാമസ് ത്വം ഉപപ്ലവ്യം ഗതഃ പുനഃ

32 ശന്തനോശ് ചൈവ പുത്രേണ പ്രാജ്ഞേന വിദുരേണ ച
തദൈവോക്താസ്മി മാ സ്നേഹം കരുഷ്യാത്മ സുതേഷ് ഇതി

33 തയോർ ന ദർശനം താത മിഥ്യാ ഭവിതും അർഹതി
അചിരേണൈവ മേ പുത്രാ ഭസ്മീഭൂതാ ജനാർദന

34 [വ]

ഇത്യ് ഉക്തയാ നൃപതദ് ഭൂമൗ ഗാന്ധാരി ശോകകർശിതാ
ദുഃഖോപഹത വിജ്ഞാനാ ധൈര്യം ഉത്സൃജ്യ ഭാരത

35 തതഃ കോപപരീതാംഗീ പുത്രശോകപരിപ്ലതാ
ജഗാമ ശൗരീം ദോഷേണ ഗാന്ധാരി വൃഥിതേന്ദ്രിയാ

36 [ഗ]

പാണ്ഡവാ ധാർതരാഷ്ട്രാശ് ച ദ്രുഗ്ധാഃ കൃഷ്ണ പരസ്പരം
ഉപേക്ഷിതാ വിനശ്യന്തസ് ത്വയാ കസ്മാജ് ജനാർദന

37 ശക്തേന ബഹു ഭൂത്യേന വിപുലേ തിഷ്ഠതാ ബലേ
ഉഭയത്ര സമർഥേന ശ്രുതവാക്യേന ചൈവ ഹ

38 ഇച്ഛതോപേക്ഷിതോ നാശഃ കരുണാം മധുസൂദന
യസ്മാത് ത്വയാ മഹാബാഹോ ഫലം തസ്മാദ് അവാപ്ലഹി

39 പതിശ്രശ്രുഷയാ യൻ മേ തപഃ കിം ചിദ് ഉപാർജിതം
തേന ത്യാം ദുരവാപാത്മഞ് ശ്ലേപ്യ ചക്രഗദാധര

40 യസ്മാത് പരസ്പരം ഘ്നന്തോ ജ്ഞാതയഃ കരുപാണ്ഡവാഃ
ഉപേക്ഷിതാസ് തേ ഗോവിന്ദ തസ്മാജ് ജ്ഞാതീൻ വധിഷ്യസി

41 ത്യാം അപ്യ് ഉപസ്മിതേ വർഷേ ഷട്ത്രിംശേ മധുസൂദന
ഹതജ്ഞാതീർ ഹതാമാത്യോ ഹതപുത്രോ വനേചരഃ

കുന്തിതേനാഭ്യുപായേന നിധനം സമവാപ്സ്യസി
42 തവാപ്യ് ഏവം ഹതസുതാ നിഹതജ്ഞാതിബാസവാഃ

സ്ത്രിയഃ പരിപതിഷ്യന്തി യഥൈതാ ഭരത സ്ത്രിയഃ
43 [വ]

തച് ശ്രുത്വാ വചനം ഘോരം വാസുദേവോ മഹാമനാഃ
ഉവാച ദേവീം ഗാന്ധാരിം ഈഷദ് അഭ്യുത്സൃയന് ഇവ

44 സംഹർതാ വൃഷ്ണീചക്രസ്യ നാന്യോ മദ് വിദ്യതേ ശ്രഭേ
ജാനേ ഹം ഏതദ് അപ്യ് ഏവം ചീർണം ചരസി ക്ഷത്രിയേ

45 അവധ്യാസ് തേ നരൈർ അന്വൈർ അപി വാ ദേവദാനവൈഃ
പരസ്പരക്രതം നാശം അതഃ പ്രാപ്സ്യന്തി യാദവാഃ

46 ഇത്യ് ഉക്തവതി ദാശാർഹേ പാണ്ഡവാസ് ത്രസ്തചേതസഃ

ബ്രഹ്മവൃർ ഭൃഗുസംവിശ്നാ നിരാശാശ് ചാപി ജീവിതേ

അധ്യായം 26

1 [വാ]

ഉത്തിഷ്ടോത്തിഷ്ട ഗാന്ധാരി മാ ച ശോകേ മനഃ ക്രമാഃ
 തവൈവ ഹ്യ് അപരാധേന കരവോ നിധനം ഗതാഃ
 2 യാ ത്വം പുത്രം ദുരാത്മാനം ഈർഷ്യം അത്യന്തമാനിനം
 ദുര്യോധനം പുരസ്കൃത്യ ദുഷ്കൃതം സാധു മന്യസേ
 3 നിഷ്കരം വൈരപരേഷം വൃദ്ധാനാം ശാസനാതിഗം
 കഥം ആത്മകൃതം ദോഷം മയ്യ് ആധാതും ഇഹേച്ഛസി
 4 മൃതം വാ യദി വാ നഷ്ടം യോ ിതീതം അനുശോചതി
 ദുഃഖേന ലഭതേ ദുഃഖം ദ്വാവ് അനർഥൗ പ്രപദ്യതേ
 5 തപോ ിർഥീയം ബ്രാഹ്മണി ധത്ത ഗർഭം; ഗൗർ വോഽധാരം ധാവിതാരം
 തുരംഗീ
 ശുഭ്രാ ദാസം പശുപാലം തു വൈശ്യാ; വധാർഥീയം ത്വദിധാ രാജപുത്രീ

6 [വ്]

തച്ഛ്രുത്വാ വാസുദേവസ്യ പുനരക്തം വചോ ിപ്രിയം
 ത്വഷ്ണിം ബഭ്രുവ ഗാന്ധാരി ശോകവ്യാകുല ലോചനാ
 7 ധൃതരാഷ്ട്രസ് തു രാജർഷിർ നിഗൃഹ്യാബുദ്ധിജം തമഃ
 പര്യപ്ലച്ഛത ധർമാത്മാ ധർമരാജം യുധിഷ്ഠിരം
 8 ജീവതാം പരിമാണജ്ഞഃ സൈന്യാനാം അസി പാണ്ഡവ
 ഹതാനാം യദി ജാനീഷേ പരിമാണം വദസ്വ മേ

9 [യ്]

ദശായുതാനാം അയുതം സഹസ്രാണി ച വിംശതഃ
 കോട്യഃ ഷഷ്ടിശ് ച ഷട് ചൈവ യേ ിസ്തീൻ രാജമൃദേ ഹതാഃ
 10 അലക്ഷ്യാണാം തു വീരാണാം സഹസ്രാണി ചതുർദശ
 ദശ ചാന്യാനി രാജേന്ദ്ര ശതം ഷഷ്ടിശ് ച പഞ്ച ച

11 [ധ്ര]

യുധിഷ്ഠിര ഗതിം കാം തേ ഗതാഃ പുരുഷസത്തമാഃ
 ആചക്ഷ്വ മേ മഹാബാഹോ സർവജ്ഞോ ഹ്യ് അസി മേ മതഃ

12 [യ്]

ഈതാനി ശരീരാണി ഹൃഷ്ടൈഃ പരമസായുഗേ
 ദേവരാജസമാൽ ലോകാൻ ഗതാസ് തേ സത്യവിക്രമാഃ

13 യേ ത്വ് അഹൃഷ്ടേന മനസാ മർത്വ്യം ഇതി ഭാരത
 യുധുമാനാ ഹതാഃ സംഖ്യേ തേ ഗന്ധർവൈഃ സമാഗതാഃ

14 യേ തു സംഗ്രാമഭ്രമിഷ്ടാ യാചമാനാഃ പരാങ്മുഖാഃ
ശന്യേണ നിയനം പ്രാപ്താ ഗതാസ് തേ ഗൃഹ്യകാൻ പ്രതി

15 പീഡ്യമാനാഃ പരൈർ യേ തു ഹീയമാനാ നിരാധ്യാഃ
ഹ്രിനിഷേധാ മഹാത്മാനഃ പരാൻ അഭിമുഖാ രണേ

16 ഛിദ്യമാനാഃ ശിന്തൈഃ ശന്യൈഃ ക്ഷത്രധർമ്മപരായണാഃ
ഗതാസ് തേ ബ്രഹ്മ സദനം ഹതാ വീരാഃ സുവർചസഃ

17 യേ തത്ര നിഹതാ രാജന് അന്തർ ആയോധനം പ്രതി
യഥാ കഥം ചിത് തേ രാജൻ സമ്പ്രാപ്താ ഉത്തരാൻ കരൂൻ

18 [ധ്ര]
കേന ജ്ഞാനബലേനൈവം പുത്രപശ്യസി സിദ്ധവത്
തൻ മേ വദ മഹാബാഹോ ശ്രോതവ്യം യദി വൈ മയാ

19 [യ്]
നിദേശാദ് ഭവതഃ പൂർവം വനേ വിചരതാ മയാ
തീർഥയാത്രാ പ്രസംഗേന സമ്പ്രാപ്തോ ഽയം അനുഗ്രഹഃ

20 ദേവർഷിർ ലോമശോ ഹൃഷ്ടസ് തതഃ പ്രാപ്തോ ഽസ്മ്യദ് അനുസ്മൃതിം
ദിവ്യം ചക്ഷുർ അപി പ്രാപ്തം ജ്ഞാനയോഗേന വൈ പുരാ

21 [ധ്ര]
യേ ഽത്രാനാഥാ ജനസ്യാസ്യ സ നാഥാ യേ ച ഭാരത
കച് ചിത് തേഷാം ശരീരാണി ധക്ഷ്യന്തി വിധിപൂർവകം

22 ന യേഷാം സന്തി കർതാരോ ന ച യേ ഽത്രാഹിതാഗന്ധഃ
വയം ച കസ്യ കര്യാമോ ബഹുത്വാത് താത കർമ്മണഃ

23 യാൻ സുപർണാശ് ച ഗൃധ്രാശ് ച വികർഷന്തി തതസ് തതഃ
തേഷാം തു കർമ്മണാ ലോകാ ഭവിഷ്യന്തി യുധിഷ്ഠിര

24 [വ്]
ഏവം ഉഷേതാ മഹാപ്രാജ്ഞഃ കന്തിപുത്രോ യുധിഷ്ഠിരഃ
ആദിദേശ സുധർമാണം ദൗമ്യം സൂതം ച സഞ്ജയം

25 വിദൂരം ച മഹാബുദ്ധിം യുയുത്സം ചൈവ കൗരവം
ഇന്ദ്രസേന മുഖാംശ് ചൈവ ദൃത്യാൻ സൂതാംശ് ച സർവശഃ

26 ഭവന്തഃ കാരയന്ത് ഏഷാം പ്രേതകാര്യാണി സർവശഃ
യഥാ ചാനാഥവത് കിം ചിച് ഛരീരം ന വിനശ്യതി

27 ശാസനാദ് ധർമ്മരാജസ്യ ക്ഷത്താ സൂതശ് ച സഞ്ജയഃ
സുധർമാ ധൗമ്യ സഹിത ഇന്ദ്രസേനാദയസ് തഥാ

28 ചന്ദനാഗുരുകാഷ്ഠാനി തഥാ കാലീയകാന്യ് ഉത

ഘൃതം തൈലം ച ഗന്ധാംശ് ച ക്ഷൗമാണി വസനാനി ച
29 സമാഹൃത്യ മഹാർഹാണി ദാത്രണാം ചൈവ സഞ്ചയാൻ
രഥാംശ് ച മൃദിതാംസ് തത്ര നാനാപ്രഹരണാനി ച
30 ചിതാഃ കൃത്യാ പ്രയത്നേന യഥാമുഖ്യാൻ നരാധിപാൻ
ദാഹയാം ആസൂർ അവ്യഗ്രാ വിധിദൃഷ്ടേന കർമ്മണാ
31 ദുര്യോധനം ച രാജാനം ഭ്രാതൃംശ് ചാസ്യ ശതാധികാൻ
ശല്യം ശലം ച രാജാനം ഭൂരിശ്രവസം ഏവ ച
32 ജയദ്രഥം ച രാജാനം അഭിമന്യും ച ഭാരത
ദൗഃശാസനിം ലക്ഷ്മണം ച ധൃഷ്ടകേതും ച പാർഥിവം
33 ബൃഹന്തം സോമദന്തം ച സൃജജയാംശ് ച ശതാധികാൻ
രാജാനം ക്ഷേമധന്വാനം വിരാടദ്രുപദൗ തഥാ
34 ശിഖണ്ഡിനം ച പാഞ്ചാല്യം ധൃഷ്ടദൃക്നം ച പാർഷതം
യുധാമന്യും ച വിക്രാന്തം ഉത്തമൗജസം ഏവ ച
35 കൗസല്യം ഭൃപദേയാംശ് ച ശകുനിം ചാപി സൗബലം
അചലം വൃഷകം ചൈവ ഭഗദന്തം ച പാർഥിവം
36 കർണം വൈകർതനം ചൈവ സഹ പുത്രം അമർഷണം
കേകയാംശ് ച മഹേഷ്വാസാംസ് ത്രിഗർതാംശ് ച മഹാരഥാൻ
37 ഘടോത്കചം രാക്ഷസേന്ദ്രം ബകഭ്രാതരം ഏവ ച
അലംബുസം ച രാജാനം ജലസംഘം ച പാർഥിവം
38 അന്യാംശ് ച പാർഥിവാൻ രാജഞ് ശതശോ ിഥ സഹസ്രശഃ
ഘൃതധാരാ ഹൃതൈർ ദീപ്തൈഃ പാവകൈഃ സമദാഹയൻ
39 പിതൃമേധാശ് ച കേഷാം ചിദ് അവർത്തത മഹാത്മനാം
സാമഭിശ് ചാപ്യ് അഗായന്ത തേ ിന്ദ്രശോച്യന്ത ചാപരെഃ
40 സാസ്താം ഋചാം ച നാദേന സ്തീണാം ച തദിതസ്വന്തൈഃ
കശ്ചലം സർവഭൂതാനാം നിശായാം സമപദ്യത
41 തേ വിധൂമാഃ പ്രദീപ്താശ് ച ദീപ്യമാനാശ് ച പാവകാഃ
നഭസീവാന്വദൃശ്യന്ത ഗ്രഹാസ് തന്ദ് അഭ്രസംവൃതാഃ
42 യേ ചാപ്യ് അനാഥാസ് തത്രാസൻ നാനാദേശസമാഗതാഃ
താംശ് ച സർവാൻ സമാനായു രാശീൻ കൃത്യാ സഹസ്രശഃ
43 ചിത്യാ ദാരുഭിർ അവ്യഗ്രഃ പ്രഭൂതൈഃ സ്നേഹതാപിതൈഃ
ദാഹയാം ആസ വിദൂരോ ധർമ്മരാജസ്യ ശാസനാത്
44 കാരയിത്യാ ക്രിയാസ് തേഷാം കരുരാജോ യുധിഷ്ഠിരഃ

ധൃതരാഷ്ട്രം പുരസ്കൃത്യ ഗംഗാം അഭിമുഖോ *f*ഗമത്

അധ്യായം 27

1 [വി]

തേ സമാസാദ്യ ഗംഗാം തു ശിവാം പുണ്യജനോചിതാം
 ഹ്രദിനീം വപ്രസമ്പന്നാം മഹാനൃപാം മഹാവനാം
 2 ഭൂഷണാന്യ ഉത്തരീയാണി വേഷുനാന്യ അവമുച്യ ച
 തതഃ പിതൃണാം പൗത്രാണാം ഭ്രാതൃണാം സ്വജനസ്യ ച
 3 പുത്രാണാം ആര്യകാണാം ച പതീനാം ച കരു സ്ത്രീയഃ
 ഉദകം ചക്രിരേ സർവാ ഭദന്ത്യോ ദൃശദഃഖിതാഃ
 സുഹൃദാം ചാപി ധർമ്മജ്ഞാഃ പ്രചക്രൂഃ സലിലക്രിയാഃ
 4 ഉദകേ ക്രിയമാണേ തു വീരാണാം വീര പന്തിഭിഃ
 സുപതീർഥാ അഭവദ് ഗംഗാ ഭൂയോ വിപ്രസസാര ച
 5 തൻ മഹോദധി സങ്കാശം നിരാനന്ദം അനുത്സവം
 വീര പന്തിഭിർ ആകീർണം ഗംഗാതീരം അശോഭത
 6 തതഃ കന്തി മഹാരാജ സഹസാ ശോകകർശിതാ
 ഭദരതീ മന്ദയാ വാചാ പുത്രാൻ വചനം അബ്രുവീത്
 7 യഃ സ ശൂരോ മഹേഷ്യാസോ രഥയുഥപ യുഥപഃ
 അർജുനേന ഹതഃ സംഖ്യേ വീര ലക്ഷണലക്ഷിതഃ
 8 യം സുതപുത്രം മന്യുധം രാധേയം ഇതി പാണ്ഡവഃ
 യോ വ്യരാജച് ചമൃമധ്യേ ദിവാകര ഇവ പ്രഭുഃ
 9 പ്രത്യയ്യ്യത യഃ സർവാൻ പുരാ വഃ സപദാനഗാൻ
 ദുര്യോധന ബലം സർവം യഃ പ്രകർഷൻ വ്യരോചത
 10 യസ്യ നാസ്തി സമോ വീര്യേ പൃഥിവ്യാം അപി കശ് ചന
 സത്യസന്ധസ്യ ശൂരസ്യ സംഗ്രാമേഷ്ച് അപലായിനഃ
 11 കരുധാം ഉദകം തസ്യ ഭ്രാതൂർ അക്ലിഷ്ടകർമ്മണഃ
 സ ഹി വഃ പൂർവജോ ഭ്രാതാ ഭാസ്കരാൻ മയ്യ് അജായത
 കണ്ഡലി കവചീ ശൂരോ ദിവാകരസമപ്രഭുഃ
 12 ശ്രുത്വാ തു പാണ്ഡവഃ സർവേ മാതൂർ വചനം അപ്രിയം
 കർണം ഏവാനശോചന്ത ഭൂയശ് ചാർതതരാഭവൻ
 13 തതഃ സ പുരുഷവ്യാഘ്രഃ കന്തിപുത്രോ യുധിഷ്ഠിരഃ
 ഉവാച മാതരം വീരോ നിഃശ്വസന് ഇവ പന്നഗഃ
 14 യസ്യേഷു പാതം ആസാദ്യ നാന്യസ് തിഷ്ഠേദ് ധനഞ്ജയാത്
 കഥം പുത്രോ ഭവത്യാം സ ദേവഗർഭഃ പുരാഭവത്
 15 യസ്യ ബാഹുപ്രതാപേന താപിതാഃ സർവതോ വയം

തം അഗ്നിം ഇവ വന്യേണ കഥഞ്ചാദിതവത്യ് അസി
 യസ്യ ബാഹുബലം ഘോരം ധാർതരാഷ്ട്രൈർ ഉപാസിതം
 16 നാന്യഃ കന്തിസുതാത് കർണാദ് അഗ്രഹ്ണാദ് രമിനാം രമി
 സ നഃ പ്രഥമജോ ഭ്രാതാ സർവശസ്ത്രഭൃതാം വരഃ
 അസ്മത തം ഭവത്യ് അഗ്രേ കഥം അദ്ഭുതവിക്രമം
 17 അഹോ ഭവത്യാ മന്ത്രസ്യ പിധാനേന വയം ഹതാഃ
 നിധനേന ഹി കർണസ്യ പീഡിതാഃ സ്മ സ ബാന്ധവാഃ
 18 അഭിമന്യോർ വിനാശേന ദ്രുപദേയ വധേന ച
 പാഞ്ചാലാനാം ച നാശേന കരൂണാം പതനേന ച
 19 തതഃ ശതഗുണം ദുഃഖം ഇദം മാം അസ്മുശദ് ഭൃശം
 കർണം ഏവാനശോചൻ ഹി ദഹ്യായ്മ്യ് അഗ്നാവ് ഇവാഹിതഃ
 20 ന ഹി സ്മ കിം ചിദ് അപ്രാപ്യം ഭവേദ് അപി ദിവി സ്ഥിതം
 ന ച സ്മ വൈശസം ഘോരം കൗരവാന്ത കരം ഭവേത്
 21 ഏവം വിലപ്യ ബാഹുലം ധർമ്മരാജോ യുധിഷ്ഠിരഃ
 വിനദന്ത് ശനകൈ രാജംശ് ചകാരാസ്യോദകം പ്രഭൂഃ
 22 തതോ വിനേദുഃ സഹസാ സ്ത്രീപുംസാസ് തത്ര സർവശഃ
 അഭിതോ യേ സ്ഥിതാസ് തത്ര തസ്മിന് ഉദകകർമ്മണി
 23 തത ആനായയാം ആസ കർണസ്യ സ പരിച്ഛദം
 സ്ത്രീയഃ കരുപതിർ ധീമാൻ ഭ്രാതൃഃ പ്രേമ്ണാ യുധിഷ്ഠിരഃ
 24 സ താഭിഃ സഹധർമാത്മാ പ്രേതകൃത്യം അനന്തരം
 കൃത്യോത്തതാര ഗംഗായാഃ സലിലാദ് ആകലേന്ദ്രിയഃ

പ്രസാധകർ

അല്ലിളക്തം

